

” 70 éve a gyermekekért,
70 éve az óvodapedagógusok
pedagógiai-módszertani
fejlődéséért ”

SZAKMAI-MÓDSZERTANI FOLYÓIRAT

ÓVODAI NEVELÉS

A címlapfotó-pályázat novemberi nyertese: a **Dunaharaszti Hétszínvirág Óvoda**

Kép címe: ***Madárkarácsony, ajándék díszek
a madaraknak az óriás adventi koszorúra***

Csoport neve: **Bíbor csoport**
Beküldő óvodapedagógus: **Kelemen-Szebeny Olga**

LXXVI. évfolyam
2023. november
9. szám

Hegyes Andrea

óvodapedagógus, gyermekvédelmi felelős (Törökbálinti Bóbita Óvoda)

Tudósítás a 27. Országos Óvodapedagógiai Szakmai Összejövetelről

2023. október 20-án került megrendezésre az Óvodai Nevelés szakmai-módszertani folyóirat szerkesztősége és a Sprint Kiadó által megrendezett 27. Országos Óvodapedagógiai Szakmai Összejövetel, amelyen a folyóirat 70 éves évfordulóját is ünnepelhattük közösen. Érdekes volt az Óvodai Nevelés előtti sajtótörténelmet bemutató előadás és a 70 éves Óvodai Nevelés múltját bemutató a rövidfilm is.

Ezt a különleges alkalmat megtisztelte Pölöskei Gáborné szakképzésért felelős helyettes államtitkár és dr. Balatoni Katalin köznevelési helyettes államtitkár is. A 70. évforduló alkalmából Hornyán Anna, a folyóirat főszerkesztője emléklapot vehetett át dr. Balatoni Katalin köznevelési helyettes államtitkártól.

A rendezvényen elismert szakértők osztották meg gondolataikat az óvodai nevelés különböző területeiről. Az előadások a gyermekközpontú tevékenység-szervezés az óvodában témát járták körbe. Az előadók „A GYERMEK MINDENNEK FELETT ÁLLÓ ÉRDEKEIT” emelték ki minden esetben.

Minden előadás elején egy rövid, néhány perces videót néztünk meg a témának megfelelően. Ez a konferencia lehetőséget teremtett a pedagógusoknak arra, hogy megosszák tapasztalataikat, és inspirálják egymást az új, innovatív módszerek alkalmazására az óvodákban.

A játékról szóló prezentáció bemutatta a szabad játék fontosságát, kiemelt szerepét, annak fejlesztő hatását, a kíváncsiságot, a tudásvágyat, az örömszerzést, az önkéntességet, a gyógyító, élményszerző tulajdonságait.

A mozgás kiemelten fontos feladatunk, hiszen a digitális világ mozgásszegény életmódra készíti a gyerekeket. Az egészséges életmódra nevelés elsődleges célunk kell, hogy legyen. Szóba került, hogy már az atipikus fejlődés a tipikus.

A zene felpozícióját most is megérezhettük a beéneklés, majd néhány ismert, kedves dallam felelevenítése során. Kaptunk néhány feledésbe merülő dalos ötletet az óvodai születésnapok megünnepléséhez és zenei játékok készítéséhez is. Az éneklés örömteli élményt nyújt, miközben támogatja a beszédfejlődést és a kreativitást, a szociá-

Az irodalmi nevelés kiemelt szerepet kap az óvodai környezetben. A képes- és mesekönyvek olvasása és beszélgetések azok tartalmáról nemcsak gazdagítják a gyermek szókincsét, hanem segítik a kreatív gondolkodást és az empátia fejlődését is. Az interaktív mesélés és drámajátékok felébresztik a gyerekekben a képzeletet, és segítik az érzelmi intelligencia fejlődését. Hallhattuk, hogy a képeskönyv nézegetését is tanulni kell, és érdemes a mai kor gyermekének a képeskönyv sokféleségét megmutatni, hiszen ez áll talán a legközelebb a digitális képi világhoz.

A gyerekekkel a közvetlen világot kell megismertetnünk, komplex módon,

sokszínű megismerési folyamatok által, hiszen mindenben megtalálható a matematika. Legyen érdekes, újszerű minden tevékenység!

Az előadók kiemelték, hogy nekünk, pedagógusoknak sok feladatunk van a tevékenységek során: gyermek- és személyiségközpontú szemlélet, gyermeki szükségletek kielégítése, egyéni képességek figyelembevétele, szülők edukálása, naprakész tudás és a kreatív pedagógia kulcsfontosságúak a gyermekek fejlődésében, hiszen segítenek nekik sikeres, boldog felnőtté válni.

Egyszerre volt motiváló, elgondolkodtató, tartalmas és sokszínű ez a nap. Az előadások alatt sok-sok kérdés vetődött fel mindannyiunkban. A régi tudást elmélyíthettük, és új információkat kaphattunk a szakmai, módszertani ismeretekről, innovációs törekvésekről, az aktuális változásokról. Színvonalas, pontos szervezés, precíz kidolgozás jellemezte az egész napot. Köszönöm, hogy részt vehettem!

lis kapcsolatokat és még mennyi mindent. A munka során is megjelent az óvodapedagógusok kiemelt szerepe, a gyermekközpontú

pedagógiai módszerek tudásának fontossága. Cél, hogy minél több munka jellegű tevékenység legyen az óvodákban.

Hegyes Andrea: Tudósítás a 27. Országos Óvodapedagógiai Szakmai Összejövetelről..... B2

KÉSZÜLJÜNK EGYÜTT A KÖZELGŐ ÜNNEPEKRE!

Orgoványi Anikó és Hétvári Andrea versei a téli ünnepekre 3

INTERJÚ

Hornyan Anna: Interjú dr. Balatoni Katalin köznevelési helyettes államtitkárral 4

Hornyan Anna: Interjú dr. Némethné Kovács Edittel,
a Nemzeti Pedagógus Kar Óvodai tagozatának elnökével 5

BOLDOG 70. SZÜLETÉSNAPOD ÓVODAI NEVELÉS!

Pivókné Gajdár Klára: Múltidéző szakmai emlékezők az Óvodai Nevelés lapjaiból (8. rész)..... 6

AZ ÓVODAI NEVELÉS SAJTÓTÖRTÉNETI KITEKINTÉSE

Kocsis Piroska–dr. Szeri Istvánné: Visszatekintés az óvodatörténeti folyóiratokra (8. rész) 7

„A GYERMEK MINDENKÉNT FELETT ÁLLÓ ÉRDEKÉBEN” – SZEMELVÉNYEK KÖRMÖCI KATALIN SZELLEMI HAGYATÉKÁBÓL

Körmöci Katalin: Személyes bánásmód a befogadás időszakában (3. rész) 9

CÍMLAPFOTÓ-PÁLYÁZAT NYERTESE

A címlapfotó-pályázat novemberi nyertese a Dunaharaszti Hétszínvirág Óvoda..... 11

ÓVODÁINK PEDAGÓGIAI GYAKORLATÁBÓL

Bátori Zoltánné: Áldás, békesség, búzakenyér, egészség! című projekt pedagógiai terve (1. rész) 12

Rácz-Illés Ivett: Gyermekjoga a Kismanóknál..... 19

SAKMAI TUDÁSUNK BŐVÍTÉSÉHEZ

GYERMEKKÖZPONTÚSÁG

Batancs Enikő: A közös gondolkodás szabadsága 20

A TEHETSÉGFEJLŐDÉST TÁMOGATÓ KÖRNYEZET SZEREPE

Prof. dr. Gyarmathy Éva: A fejlesztő környezet átalakítása, avagy tehetségfejlesztés
címkék nélkül (3. rész)..... 21

Takácsné Szabó Melinda: Logikai-matematikai tehetségigérek az óvodában (1. rész) 22

DIGITALIZÁCIÓ ÉS ONLINE VILÁG AZ ÓVODÁBAN

Dr. Baracsi Katalin: Sango és az internetjogász az oviban 23

Fóris Marietta: A digitalizáció helye és szerepe az óvodáskorú gyermekek életében (3. rész) 24

MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ AZ ÜNNEPI ZENEI ANYAG ÖSSZEÁLLÍTÁSÁHOZ

Dr. Szarka Júlia: Zenei jó tanácsok a gyermek zenei fejlődésének támogatásához (4. rész)..... 25

A GYERMEKI MOZGÁS FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

Horváthné Aczél Judit: A mozgás szerepe az óvodáskorú gyermekek fejlődésében (3. rész) 26

A „DE JÓ CSAK LENNI” GYERMEKJOGI KUTATÁS TAPASZTALATAI

„De jó csak lenni!” A gyermeki jogokat tisztelő pedagógiai gyakorlat kutatási eredményei (3. rész)

Dr. Natalie Canning–Szöllősi Tamás: „A szabadság játéka” 27

FONTOS, HOGY EZT IS TUDJUK!

HÁTTÉRTUDÁSUNK BŐVÍTÉSE ÉRDEKÉBEN

Bácskai Márta: Blum – mesével, játékkal önmagunk és a világ megismeréséhez! 28

TUDÓSÍTÁS

Szeles Éva–dr. Bárdi Árpád János: Valós környezeti nevelés –
tanulmányi kirándulás a KRE-PK óvodapedagógus hallgatóival 30

Hegyes Andrea: Tudósítás a Neteuducatio Modern pedagógus konferenciájáról..... 32

Orgoványi Anikó: Beszámoló a Zöld Szív Konferenciáról..... B3

Örökös főszerkesztő: KÖRMÖCI KATALIN

Főszerkesztő: Hornyan Anna
anna.hornyan@gmail.com

Főszerkesztő-helyettes:
Sinkovicsné Király Angéla
sinkovics.kiraly62@gmail.com

SAKMAI TANÁCSADÓ TESTÜLET:

Bíró Gyula, Dr. H. Tóth István CSc, Dr. Pálfi Sándor
PhD, Lizanecz Edina, Nagyné Szabó Etelka, Dr. Páli
Judit PhD, Tallér Erzsébet

A kiadásért felel: Machos Ferenc

machos.ferenc@sprintkiado.hu

Marketingigazgató: Mester Tamás

mester.tamas@sprintkiado.hu

Kiadó és szerkesztőség:

Sprint Kft., 1137 Budapest, Újpesti rkp. 7.

Telefon: 237-5060

E-mail: ovodaineveles@sprintkiado.hu

Hirdetésfelvétel:

ifj. Machos Ferenc

Telefon: 06 (1) 237-5060

06 (30) 335-2949

E-mail: hirdetes@sprintkiado.hu

MEGRENDDELHETŐ:

• honlapunkon: www.sprint-kiado.hu

• telefonon: 06 (1) 237-5060

• e-mailben: elofizetes@sprintkiado.hu

Előfizethető még a Magyar Posta Zrt.-nél az ország bármely pontján közvetlenül a kézbesítőknél, a postahivatalokban, valamint a Központi Hírlap Irodánál:

1087 Budapest, Orczy tér 1.

Postacím: 1900 Budapest.

Tel.: 477-6300 vagy 767-8262

és hirlapelofizetes@posta.hu címen.

Éves előfizetési ár:

9800 Ft (10 megjelenés).

Külföldön terjeszti:

Color Interpress Kft.

1039 Budapest, Hatvany Lajos u. 14.

Tel./fax: 243-9232

info@colorinterpress.hu

A kéziratokat wordben, a rajzokat, fotókat
JPG-file-ban (1 MB feletti méretben) várjuk
az ovodaineveles@sprintkiado.hu e-mail-
címrre. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem
adunk vissza!

„A kiadó részére megküldött fotókra vonatkozó-
an írásban kérjük a beküldő nyilatkozatát, hogy
a képen szereplő személyek (gyerekek esetében
a szülők) hitelt érdemlően nyilatkoztak arról,
hogy hozzájárultak a publikáláshoz nyomtatott
és online formában egyaránt.

Kiadó a továbbiakban semmilyen felelősséget
nem vállal a beküldött és megjelent fotók tar-
talmáért!”

Nyomás: Pharma Press Kft.

Felölős vezető: Arany Tamás

A hirdetések tartalmáért felelősséget nem vállalunk!

HU ISSN 0133-1477

Orgoványi Anikó és Hétvári Andrea versei Márton-napra, Mikulásra, adventre

Orgoványi Anikó:

Márton és a libák

Márton, Márton,
hol a liba?
Lesz is ebből
nagy galiba!

Itt egy gáá,
ott egy gáá,
előlünk
ne bujkáljál!

Márton, Márton,
gyere elő,
püspök leszél,
előkelő!

Márton napi készülődés – Galibás játékok
Cserszegtomaji Pipacs Óvoda-bölcsőde

Márton püspök legendája

Tudjátok-e ki volt Márton?
Püspök lett egy katonából.
Na de ez, hogy történhetett?
Mindjárt elmesélem nektek.

Vajon hová tűnt el Márton?
Keresik őt réten, gáton.
Talán elrepült a széllel?
A föld tán csak nem nyelte el!

Hűvös szél fújt, eső esett,
Márton lóháton ügetett,
bíborvörös palástjában
nem bánta ő a hideget.

Csitt, füleljünk csak egy kicsit!
Honnan jön ez a hangzavar?
Ezer libatorok gágog!
Hatalmas itt a zúrzavar!

Amint éppen így vágta, zott,
egy koldus épp elé esett.
Szegény ember ázott, fázott,
így szíve rajta megesett.

Nocsak, ki lapul az ólban?
A szomszéd Morzsa kutya tán?
Vagy egy balga bárány talán?
Sem ez, sem az, nos ki hát?

Vacogott a koldus: – Fázom!
– Fogjad, itt a fél palástom! –
azzal köpönyegét fogta,
kardjával széthasította.

Nem más bizony ez, mint
Márton,
ő bujdosik az ól mélyén!
Nem akar ő híres lenni,
csak szerény szegénylegény.

A koldusra terítette,
köszönetet se várt érte,
ellovagolt héthatáron,
túl az egész pusztaságon.

Gyere csak ki Márton onnan!
Küldötségben érted jöttünk.
Ne bujdosolj libaóiban,
legyél inkább a püspökünk!

Adventi gyertyagyújtás

Vasárnap esténként
kigyúlnak a gyertyák,
csillagos estéken,
lélek világosság.

Egy gyertya a békéért,
a második hitünkért,
harmadik a szeretetért,
végül a reményért.

Hit, remény és szeretet,
hozza el a békét,
hirdetve a világnak
Kisded születését!

Hétvári Andrea:

Márton lámpása

Ma van Márton napja,
színiültig a kamra.
Lámpásaink gyűjtsuk most
meg,
fénylő csillag rajta.

Fényes csillag Márton,
aranylovon járjon!
A nagy fekete sötétben
ezer csillag várjon.

Lámpa, lámpa

Lámpa, lámpa, sötét várja,
lobog benne Márton lángja.
Úzzuk el a sötétséget,
varázsoljunk fényességet!
Fény, fény, fényesség,
lesz belőle békesség.

Márton-nap

Gyertek haza, libuskáim,
zuhog a sok eső már kinn.
Itt a hideg November,
didereg már az ember.

Olyan idő lesz majd
jövő márciusban,
amilyen minálunk
az utcában most van.

Ha szép fehér lovon
délceg Márton vágat,
akkor a jóember
sok tüzelőt vághat.

Ha Márton-nap ködös,
akkor enyhe tél lesz,
s hamarabb jön tavasz
a dolgoz népséghez.

Mikulás varázs

Fehér a haja,
fehér a szakáll,
hófehér bajuszát
a szél is cibálja.
Piros a kabátja,
piros a sapkája,
piros az orra is,
a hideg átjárja.
Nevetve kiáltja:
„Jövk már, Ho-ho-hó!”
– és máris hulldogál
a pelyhes fehér hó!

Ki kopog?

Kipp-kopp, ki kopog?
A Mikulás én vagyok!
Jöttem csengő-bongó zsákkal,
varázs szánom égen szárnyal.
Kipp-kopp, ki kopog?
Ajándékot is hozok!
Szaloncukrot kis csizmába,
tudom, hogy lesz, aki várja.

Megérkezett a várva
várt Mikulás
Bárándi Napsugár Óvoda

Karácsonyvárás pillanatai
a nemezbetlehem előtt
Cserszegtomaji
Pipacs Óvoda-bölcsőde

Hornyán Anna

főszerkesztő (Óvodai Nevelés szakmai-módszertani folyóirat)

szerkesztő koordinátor (Óvodai Nevelés Facebook-oldal, <https://www.facebook.com/ovodaineveles>)

Interjú dr. Balatoni Katalin néptáncpedagógus, neveléstudományi kutató, Így tedd rá! programgazda, címzetes egyetemi docens, köznevelési helyettes államtitkárral

– Kedves Kata! Az olvasóink nevében is szeretnék neked gratulálni a doktori és a címzetes egyetemi docens címedhez, illetve a köznevelési helyettes államtitkárrá való kinevezésedhez.

– Nagyon szépen köszönöm! Úgy gondolom, hogy mindezekért az eredményekért hálával tartozom több ezer pedagógus bizalmáért, a közös feladatvállalásáért, az elköteleződésért, azért, hogy együtt hittünk és dolgoztunk a magyar kultúra és a köznevelés összekapcsolásának új dimenziójáért. Bízom benne, hogy hasonló lendülettel haladunk tovább a megkezdett úton.

– Gondolom nem könnyű, de örömteli időszak van most mögötted. Mi volt számodra a legnagyobb kihívás?

– Valójában két évtizednyi szakmai út az, amit eddig megtettem, és remélem, hogy még jóval több előttem. Ennek az időszaknak minden percét átjárta a tanulás, az alkotás, a kívül-belül úton lét élménye és a tenni akarás vágya. A lefontosabb szerepem azonban mindemellett az, hogy édesanyaként élhettem meg mindezt. Ami egyrészt gyönyörű szolgálat, de a legnagyobb kihívás is, hogy egyensúlyt és összhangot teremtsünk a család és a hivatás között. Ez nem csak a múlt, hanem a jelen és jövő feladata is.

– Te rendszeres cikkírója vagy és leszel a folyóiratunknak, melyet ezúton is hálásan köszönök az óvodapedagógusok nevében. Eddigi tevékenységedet megismerve nagyon fontos volt számodra, hogy a pedagógia a gyermekek és a gyermekekkel foglalkozó felnőttek számára is élmény legyen, illetve, hogy a gyermekek fejlődését gyermekközpontú módon, a körülmények megteremtésével és belső motivációra építve segítse az óvodapedagógus. Hangsúlyoztad a közösség összetartó erejét, és a gyökereinkhez való kötődés átörökítésének fontosságát. A jövőben a munkád során tudod majd segíteni továbbra is ezeknek a megvalósulását?

– Bármilyen feladatot is kapok a Jóisten-től, az élmény és gyermekközpontú pedagógiai szemlélet, a közösségbe vetett hitem, nemzetünk és szakmánk iránti elköteleződésem lesz a meghatározó motorja életemnek. Egész biztos, hogy a jövőben is helyet kap mindaz, amiért eddig együtt dolgoztunk pedagógusok sokaságával Magyarországon, szerte a Kárpát-medencében és a diaszpóra magyarság közösségeiben is.

– Úgy érzem, hogy te mindannyiunk Katája vagy, hiszen a nevedet és a nevedhez kötődő „Így tedd rá!” programot, módszert jól ismerik már határon innen és túl a gyermekek és a pedagógusok egyaránt. Találkozhatunk veled a jövőben is foglalkozásvezetőként?

– Ez nagyon kedves! Biztosíthatok mindenkit arról, hogy ez a jövőben is így lesz, hiszen számos cél köt össze minket. Első-

ként az, hogy mindannyian a gyermekek jelenéért és jövőjéért élünk. Az Így tedd rá! programra pedig úgy tekintek, mint arra a gyermekre, aki már saját maga is megállja a helyét az életben. Arra fogok törekedni, hogy tovább kísérjem, lelke és forrása legyen, hiszen ez már nem rólam szól. Ez a program már jelentős eleme a magyar pedagógiának, ami büszkeséggel tölt el. Most egy másik jelentős szolgálatot vállaltam, mely egész embert kíván, de biztosan állíthatom, hogy amiben csak tudok, a továbbiakban is jelen leszek, és amennyit csak lehet, találkozni fogunk önfeledt játékokban, egymást ölelésekben, kézen fogva éneklésekben, örömteli tánc lépésekben.

– Kedves Kata! Köszönöm szépen az interjút. Szeretettel kívánok neked hatékony, eredményes, innovatív munkát a továbbiakban is!

Hornyán Anna

főszerkesztő (Óvodai Nevelés szakmai-módszertani folyóirat)

szerkesztő koordinátor (Óvodai Nevelés Facebook-oldal, <https://www.facebook.com/ovodainevelés>)

Interjú dr. Némethné Kovács Edittel,

a Nemzeti Pedagógus Kar Óvodai tagozatának elnökével

– Kedves Edit! Kérlek szépen, röviden mutasd be magad az olvasóinknak!

– Nagykanizsán élek a családommal. Két felnőtt gyermekem van, s izgalommal várom unokáim születését, akik hamarosan gyarapítják családjunkat.

2016 óta vagyok Nagykanizsa Központi Óvoda intézményvezetője, amely Nagykanizsa város 11 óvodáját foglalja magában. Kihívást jelentő feladat a közel 200 dolgozóval működő intézmény irányítása, valamint a csaknem 1000 gyermek nevelését, oktatását magas szinten végző pedagógusközösség szakmai vezetése. Büszke vagyok intézményünkre, azokra a szakmai sikerekre, eredményekre, amelyek a Nagykanizsa Központi Óvodát megyei, regionális, országos és nemzetközi szinten is ismertté tették. Köszönhetően annak a folyamatos fejlődési útnak, amelyben vezetőként élen járva, a kollégák által támogatva, korszerű, 21. századi kompetenciákkal bíró szervezetté váltunk.

Regionális és országos szinten is aktív szakmai munkát végzek: alapító tagja vagyok az Óvodavezetők Országos Egyesületének, 2021 évtől a Nemzeti Pedagógus Kar Óvodai Tagozatának országos küldöttjeként képviselem az ágazatunkat.

Megtisztelő volt számomra, hogy kiemelkedő óvodapedagógusi munkám elismeréseként 2022-ben megkaptam a Brunszvik Teréz-díjat.

– Mikor kezdte el óvodapedagógusként dolgozni? Miért ezt a hivatást választotta magadnak?

– Mindig feltöltött, amikor gyermekekkel dolgoztam. Pedagógusként a bennük rejlő egyediséget kerestem. Sok szeretetet kaptam, igyekeztem ezt úgy meghálálni, hogy tudásom legjavát adtam nekik. Régi óvodásaim felnőttek már, de ha találkozunk, egy-egy ölelés a lehető legjobb viszáigazolása a munkámnak.

1989-ben kaptam kézhez óvodapedagógusi diplomámat az Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskola Soproni Óvó-

képző Intézetében. 1990 februárja óvoda-pedagógus pályám első mérföldköve. Pályakezdeként az Arany János Óvodában kezdtem el dolgozni, olyan korszerű szemléletű kollégák által körülvéve, akik markánsan meghatározták pedagógiai szemléletemet. Megtanultam a differenciálás, szabad játék és tevékenységek közti átjárhatóság alapjait.

Életutam következő mérföldköve és tanulási szakasza 2003-tól öt éven át tartott. Ekkor szűnt meg az „anyaintézményem”, és a Hétszínvirág óvodába integrálódott intézményünk. Itt először óvodavezető-helyettesi, majd tagóvoda-vezetői megbízást is kaptam. Fejlesztőpedagógus szakvizsgát szereztem, óvodai feladataim mellett a tanköteles korú gyermekek szűrővizsgálatát végeztem. Emellett az egyes részképességi területeken elmaradást mutató gyermekek fejlesztését terveztem, végeztem, továbbképzést tartottam kollégáimnak. A folyamatos szakmai megújulás, tudásmegosztás, a támogató attitűd, a menedzserszemlélet, az innovációkra való nyitottság vezető és pedagóguskompetenciáim közt a leghangsúlyosabbak. Pedagógusnak lenni számomra öröm, kiteljesedés. Egy intézmény vezetése – bár jelen világunkban a megbecsültség, a társadalmi elismerés hiánya körülvesz minket – mégis inspiráció. A megoldáskeresés, a gyerekek, kollégák számára a legjobbat, élményt, jó

kedvet nyújtó utak megtalálása a feladat, az elégtétel.

– Mióta vagy tagja a NPK-nak? Mi motivált arra, hogy csatlakozz ehhez a köztestülethez?

– 2021 óta dolgozom a Nemzeti Pedagógus Kar Zala megyei területi küldöttjeként, országos küldöttként aktívan dolgozom, segítem az Óvodai szekció munkáját. Elkötelezetten dolgozom azért, hogy az óvodapedagógia, az óvodában végzett nevelőmunka társadalmi, szakmai elismertsége széleskörűen megvalósuljon. Regionális, országos szinten is aktív pedagógusi, vezetői munkát, szakmai érdekképviselőként végzek, munkámat magas szintű szakmai elköteleződés jellemzi. Intézményvezetőként azonban azt tapasztalom, hogy a minőségi neveléshez szükséges humánerőforrás biztosítása egyre nehezebb. Kézzelfogható, érezhető az óvodai ágazat sérülékenysége.

– Nemrégén választottak meg az Óvodai Tagozat vezetőjének, melyhez szívből gratulálok. Tagozatvezetőként ilyen módon tudod majd segíteni a gyakorló óvodapedagógusok munkáját?

– Tagozatvezetőként meglehetősen embert próbáló időszakban kell erre a kérdésre válaszolnom. Nehéz most a pedagóguslét. Igyekszem azonban azzal az optimizmussal biztatni a kollégákat, mely életutamon végigkísért, példát mutatva a szakma iránti elkötelezettséggel. Hiszek a szakmai fenntartható közösségek erejében.

Terveim közt szerepel egy kutatás elindítása, melynek célja az óvodai ágazat helyzetelemzése. A kutatási eredmény tükrében szeretném meghatározni további feladataimat.

– Kedves Edit! Köszönöm szépen az interjút. Kívánok neked a jövőben optimizmussal teli napokat és konstruktív szakmai együttműködések. Sok sikert a munkádban!

Pivókné Gajdár Klára

ny. óvodapedagógus, óvodai szaktanácsadó, a Családpedagógiai Egyesület régióvezetője, az Óvodák Országos Közösségének (ÓVOK) társalapítója

Múltidéző szakmai emlékezések az Óvodai Nevelés lapjaiból (8. rész)

1960. február

Hermann Alice:

A gyermek félelmeiről

Ahogy az óvodáskorú gyermek életének legfőbb boldogsága a játék, úgy nyugodtan mondhatjuk, hogy legfőbb elkeserítője a félelem. Alig van gyermek, akit életének valamely szakaszában (többnyire hat éven alul) ne kínt volna megmagyarázhatatlan félelem. És hány olyan gyermek van, akinek úgy látszik, „alaptermészete” a féltékenység: az idegenektől való félelem, vagy a minden tevékenységét megbénító önbizalomhiány.

Mindezekbe nem kell belenyugodnunk, mi az, amit tehetünk? Mindenekelőtt óvakodnunk kell attól, hogy a gyermek félőségét a magunk viselkedésével növeljük, vagy hogy mi magunk oltsunk félelmet a gyermekbe. A reális veszélyektől természetesen félnie kell, ezektől azonban – hiányzó tapasztalatai miatt – a legkevésbé sem fél. Nekünk kell megtanítanunk a gyufa, a forró víz, az ismeretlen boggyó, az emeleti ablak, a kinyitott gázcsap veszélyeire. Óvakodjunk attól, hogy irreális félelmeket ébresszünk! Semmiképpen sem szabad, hogy saját félelmeinket vagy éppenséggel babonáinkat oltsuk a gyermekbe. Ha magunk félünk is a zivatartól, uralkodjunk magunkon, ne vétessük észre a gyermekkel! Nagyon fontos, hogy a felnőtt akkor is megőrizze a nyugalmát, ha a gyermeket valamilyen baj, betegség, baleset éri. Ugyanez vonatkozik azokra a károokra is, amiket a gyermek véletlenségből, vigyázatlanságból, ügyetlenségből okozott.

Ha egy gyermek hirtelen félőssé válik, ha éjjelente felriad álmából, sokszor csak azt kérdezik a felnőttek, hogy vajon mit mesélhettek neki? Néha ez jó nyom lehet, de arról könnyen megfeledkeznek, hogy a gyermek éppoly félőssé válhat olyan „meséktől”, amiket a felnőttek nem az ő fülenek szántak. Például amikor az édesanyja a barátnőjének, a szomszédasszonynak „mesél”, vagy nem vesz tudomást a gyermek jelenlétéről, vagy azzal a téves érveléssel nyugtatja magát, hogy „úgysem érti”, hogy miről van szó.

A gyermeki félelmek legfőbb forrása az a szomorú jelenség, amikor a felnőtt a gyermek félelmeit nevelési szempontból, szándékosan kelti fel. Ahelyett, hogy a gyermek ragaszkodására, vagy a maga jól megalapozott tekintélyére építene, a félelmére épít, reggeltől estig fenyegeti. Fenyegeti szeretete megvonásával, sőtét pincébe zárással, azzal, hogy ott hagyja, és örökre elmegy, így jól eltalálja, mivel lehet ébren tartani a gyermek legnyomasztóbb félelmeit. A félelmeivel küzdő gyermek lassanként megközelíthetetlenül válik a nevelés számára: bizalmatlan és elzárkózó lesz, a világ számos benyomása helyett csak félelmei foglalkoztatják. A tartós félelem sokszor rányomja bélyegét személyisége alakulására, könnyen válik túlérzékeny, visszahúzódó, minden nehézség előtt kitérő emberré.

A gyermek félelmének leküzdése nem egyszerű feladat, nemcsak azért nehéz, mert a gyermek sokszor maga is titkolja félelmeit, és csak bizonyos tünetekből – ujjszopás, bevétel, görcsös magatartás – tudunk rá következtetni, hanem azért is, mert a megfélemlítés elleni harcot nagyon sok irányból kell folytatnunk. Hiába viselkedik az óvónő helyesen, ha a szülők tartják állandó félelemben a gyermeket.

A fentiek óta eltelt 62 év alatt sajnos jelentősen bővültek a gyermeki félelem lehetséges forrásai: a családok szétesése, atomizálódása, a rohanó technikai fejlődés következtében a média egyre szélesedő negatív befolyása-hatásai stb. A ma gyermekének környezetében élő felnőttek sincsenek felkészülve arra, hogyan előzhetnék meg a káros hatásokat, illetve miként viszonyuljanak a már észlelt problémához, hiszen többnyire már ők is így szocializálódtak. Ehhez is segítséget nyújthat Rónáné dr. Falus Júlia: *Krizishelyzetek az óvodában* című írása, ami az Óvodai Nevelés 2011. novemberi számában jelent meg.

1960-as lapok

Figyelő fejezet

„Ezt láttuk” rovatából

Munkaidő és beszoktatás: Reggel fél nyolc, a gyerekek özönlenek az óvodába. Két óvónő fogadja a három csoportba tartozó gyerekeket. A vezető óvónő 8 órakor érkezik. Fél kilenckor „veszi át” a csoportját a másik két óvónőtől. A reggeli és a kötelező foglalkozás „levezetése” után, 10 órakor a gyerekeket ismét a másik két csoportban szétosztva találjuk. A két beosztott óvónő mosolyogva fogadja a gyerekeket, de ahogy a vezető kilép, kifakadnak: „na, már megint idecsapta őket”. És a gyerekek, akik mindössze néhány napja ismerkednek az óvodával, az ismeretlen óvó néni és a sok gyerek között keresik a helyüket. Furcsa beszoktatási eljárás. Reméljük, hogy mindez csak az első nevelőtestületi értekezletig tart.

Róbert: 3 éves kisfiú, most került át a bölcsődéből az óvodába. Régóta teljesen szobatiszta, értelmesen beszélő gyermek. A második óvodai napon sírva áll az ajtóban, kezében szorongatva becsomagolt vizes nadrárgját. Édesanyja kérdő pillantására hüppögve rögtön magyarázza: „*Hidd el anyu, én nem akartam, de az óvó néni azt mondta, csak akkor beszélhetünk, ha feltartjuk a kezünket. Én tartottam is, de az óvó néni nem vette észre.*” Természetes dolog, hogy az első óvodai napokon ilyen „baleset” történik. Az óvónő nyilván meghatározott „pedagógiai elvektől” vezérelve azért állít ilyen követelményeket, hogy „megalapozza” a rendet és a fegyelmet a csoportjában. Nem gondol közben a 3 éves gyerekekre. Mi viszont arra gondolunk, **vajon milyen lehet ebben az óvodában a gyerekek élete, ha már az első napon ilyen rideg és értelmetlen szabályok megtartására kötelezik őket.**

Egy óvoda vezetőjének „állásfoglalása”: Korszerűen felszerelt falusi óvoda udvarán vagyunk. Két vélemény alakul ki az óvónők és a dajkák között. Egyesek szerint: „*Menjenek be a gyerekek a mosdóba kezét mosni!*”,

mások szerint, „*Minek ilyen cirkuszt csinálni, miért nem elég, ha kint az udvaron egy lavórban elintézik a kézmosást?*” A vezető a vitát hallva hirtelen munkát keres magának, és otthagyja a vitatkozókat. Kíváncsi-an várjuk a fejleményeket. Pár perc múlva a dajka boldogan hozza a lavór vizet és mosdatja benne végig az egész csoportot.

Félreértett ünnep: A hónap elején – mint, minden évben – az idén is ellátogatott az óvodákba a Téliapó. Megilletődés, kacaj, tréfa váltogatta egymást a gyermekek körében. Az örömteli, derűs hangba azonban itt-ott a megdöbbenés csendje vegyült. Ott, ahol hiába várták Téliapót a gyerekek. Egyes óvodákban nem jelent meg kedves alakja, nem osztogatott cukrot, nem tréfál-

kozott kedvenceivel. És tudják miért, kedves olvasók? Mert vannak, akik a Téliapótól féltik a gyermekeket, illetve úgy gondolják, hogy Téliapó nem helyes irányba tereli gondolkodásukat. Nem vihetett Téliapó cukrot a gyermekeknek, mert a cukorosztogatást csak április 4-ére és november 7-ére tar-

togatják itt-ott az óvodák. Ej-ej! Miért kell félreérteni mindent? Hiszen az óvodai rendtartásban szerepel Téliapó ünnepe. Ne töröljük el a gyermekek életéből ezt az örömteli napot! Reméljük, karácsonykor már nem lesz egy óvodában sem csalódott gyermek!

Miért pont ezeket a bejegyzéseket idéztem?

Gondolhatunk a mai munkaidőbeosztásra, „gyülekezési időre”, csoportösszevonásokra, az akkor beszoktatásnak, ma inkább befogadásnak nevezett időszak kiemelt jelentőségére!

Gondolhatunk a munkahelyi hierarchiára, a vezető felelősségvállalására, kommunikációjára, a dajka szerepére, hatáskörére!

Gondolhatunk az ünnepekre, és az akkori nyílt, bátor, kritikai, szakmai kiállásra a központi irányítás és a velük szoros kapcsolatban lévő felügyelők részéről!

AZ ÓVODAI NEVELÉS SAJTÓTÖRTÉNETI KITEKINTÉSE

Kocsis Piroska
történész, főlevéltáros
(Magyar Nemzeti Levéltár)

Dr. Szeri Istvánné
mesteroktató,
óvodai szakértő

Visszatekintés az óvodatörténeti folyóiratokra (8. rész)

Kutatásunk fókuszában három folyóirat áll: a *Kisdednevelés*, a *Magyar Kisdednevelés és Népoktatás*, valamint a *Kisdedóvók Lapja*. Mindhárom lap közös jellemzője, hogy foglalkozott az évek óta húzódo alacsony óvói fizetésekkel.

Kisdednevelés

„Ha a gyermeknek nincs akarata, akkor nincs mit alárendelnie a mások akaratának.”

(Peres Sándor)

A lap első száma 1879. január 1-jén jelent meg P. Szathmáry Károly vezércikkével, amelyben a 19. század gyermekképét a „jól nevelt, illedelmes, engedelmes gyermek” ideáljával határozta meg. 1920-ig a lap ha-

vonta kétszer, majd négy év szünet után, 1924 és 1944 között havonta egyszer jelent meg. A lapot többek között Kobány Mihály, Dömötör Géza, Kozma Dénes, Schneider János, Kenyeres Elemér és Rozsnoky Antal szerkesztették.

Az alapítók szándéka szerint a lap célja a kisdednevelés egységessé tétele, a kisdedóvókat fenntartó egyesületek támogatása, a kisdednevelők erkölcsi és anyagi érdekeinek védelme és ápolása, valamint a kisdednevelési irodalom továbbfejlesztése volt.

A folyóirat a nevelési és módszertani értekezéseken kívül verseket, dalokat, elbeszéléseket, meséket, játékleírásokat, tanügyi vegyes híreket, szerkesztői üzeneteket, felhívásokat, pályázati hirdetményeket és reklámokat közölt.

A szerzők figyelme a kezdeti évtizedekben elsősorban az engedelmisség pedagógiai dilemmái, a századforduló gyermekfelfogásának vizsgálata és gyer-

mekképének értelmezése felé fordult. Az engedelmisség, a fegyelem és a fenyítés kérdéskörével kapcsolatban széles körű szakmai vita bontakozott ki a folyóirat hasábjain. Az említettek mellett a lap aktív szerepet vállalt az 1891. évi kisdednevelési törvény megalapozásában és végrehajtásában.

1924 és 1933 között a reformpedagógia eredményeit figyelembe vevő cikkek jelentek meg. Gyakorló pedagógusok és a szakma elméleti nagyjai is kifejtették véleményüket olykor éles hangú szakmai viták keretében, sőt, előfordult, hogy „párbajra” hívták ellenfelüket.

Vitasorozatot indítottak az óvóképzés hegedűoktatás létjogosultságáról. A dal-tanításban először fogalmazódott meg országos szinten az egységesség gondolata. A szerzők többsége megegyezett abban, hogy a háborús alkotások ártalmasak a gyermekek számára. Írtak a gyermekek zenei

előképzettségéről, a muzikális környezet pozitív hatásáról, Kodály Zoltán reformjainak fogadtatásáról.

A folyóirat tájékoztatta olvasóit azokról a rendeletekről, amelyek szabályozták a nap-

dor, Simkó Endre, Molnár Mária és Stepankó Albert.

A lap programját három pontban foglalta össze:

1. A magyar nyelv terjesztése.
2. A kisdedóvó és népiskola közötti harmónia megteremtése.
3. A nemzeti nevelés és oktatás anyagának összegyűjtése.

A folyóirat misziót töltött be nemcsak a Felvidéken, hanem az egész ország területén, így munkatársainak többsége a főváros és a vidék óvónői, tanítói és tanárai voltak.

A lapban megjelent cikkek foglalkoztak az óvoda és az iskola kapcsolatával, az első világháborúban elesettek hozzátartozóinak támogatásával. Cikkeztek a kisdedek „ozsonnázása” körüli egészségügyi kérdésekről, a nem magyar anyanyelvű gyermekek magyar nyelvre tanításával nem magyar tannyelvű óvodákban. A kisdedóvról szóló 1891. évi XV. törvénycikk tárgyalásakor javaslatot tettek az óvónők képzésére és a tanítóképzők egyesítésére, ami nem valósult meg.

Az első világháború második esztendejében, 1916-ban a folyóirat az Eperjesi Lapok mellékleteként jelent meg.

A megjelent cikkek sokrétűek voltak – tudományos elemzések nélkül –, amelyek tapasztalatléírásokat, pedagógiai megfigyeléseket, a valódi helyzetet objektíven feltáró értékeléseket tartalmaztak.

Kisdedóvók Lapja

Hatvanban 1904. szeptember elején jelent meg Kobány Mihály kisdedóvó által indított szaklap, a *Kisdedóvók Lapja*, amely

1914-ig jelent meg. A havilap három koronába került. A lapról kevés információval rendelkezünk, mivel mindössze néhány száma lelhető fel az Országos Széchényi Könyvtárban.

Hatvan város kisdedóvási ügyének fel lendülése a Kobány házaspárnak köszönhető. Kobány Mihály volt a lap szerkesztője, egyben az ország egyik első férfi „óvó bácsija”. Felesége, Brunner Linda is óvónőként dolgozott.

A fennmaradt lapszámokban arról olvashatunk, hogy az ország kisdedóvói hosszú évek óta kérték fizetésük emelését. A beváratlan ígéretek felháborították a kisdedóvókat, amelynek a lap is hangot adott. A kérdéssel Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter is foglalkozott, aki megígérte, hogy az óvók fizetését a tanítókéval együtt rendezi. Ez nem valósult meg, bár a minisztert az ígélet megelőlegezésként a Kisdednevelők Országos Egyletébe is beválasztották dísztagnak.

közi otthonos óvodai ünnepélyek és kiállítások rendjét. A lap beszámolt a kisdednevelők segélyalapjáról, az óvónők otthonára gyűjtött adományokról, foglalkozott az óvodák bebútorozásával és felszerelésével, az óvodai könyvtárak létesítésével.

Magyar Kisdednevelés és Népoktatás

Eperjesen 1895. május elsején új közoktatási lap jelent meg, a *Magyar Kisdednevelés és Népoktatás*. A másfél ív terjedelemben kiadott folyóiratot a Sáros megyei Általános Tanítóegyesület adta ki felelős szerkesztője Láng Mihály, szerkesztőtársai Peres Sán-

LÁJKOLJ MINKET A **facebook**-ON IS!

Az Óvodai Nevelés folyóirat Facebook-oldalát az alábbi linken érhetitek el:
www.facebook.com/ovodainevelés

Körmöci Katalin

Személyes bánásmód a befogadás időszakában (3. rész)

A gyermek indulatai kifelé irányulnak (társakra, tárgyakra, óvodapedagógusra)
Az ellenállás, a szembehelyezkedés tünetei jól érzékelhetők

Agresszivitás	Bohóckodás
Csúnya beszéd	Deviancia
Hangoskodás	Rombolás
Durvaság	Verekedés
Szemtelenség	Intolerancia
Dacosság	Irigység
Szófogadatlanúság	Árulkodás
Öntörvényűség	Fegyelmezetlenség
Akaratosság	Alkalmazkodás hiánya

„Ha a fenyegetések csökkennek, ha a környezet elfogadó és bátorító, akkor szabad az út az önkifejezés és az önkiteljesedés felé...” (Carl Rogers)

Mindazok, aki Carl Rogers gondolatai szellemében folytatják pedagógiai munkájukat, ezeknek az indulatoknak a felszabadulását elkerülhetik:

A gondolat azt sugallja, hogy a fenyegetésben, büntetésben, elmarasztalásban, megszégyenítésben, utasítások és tiltások mentén történő nevelői hatások a biztonságvesztést, a szeretetlenséget és az elfogadást, a megbecsülés hiányát érzékeltetik a gyermekben, s ezáltal indulatokat szítanak. A gyermeki indulatok pedig általában szocializálatlan, intoleráns módon jelennek meg a gyermek viselkedésében, hiszen ezeknek elfogadott módjait, kezelését még nem tanulhatta meg.

A gondolatsor három területen igyekezett a személyes bánásmód fontosságáról ízelítőt adni. Úgy gondolom, hogy láthatóvá vált, hogy a gyermek alapvető lelki szükségleteire – biztonság, szeretet, elismerés – épülő személyes bánásmód kellemes érzéseket kelt az óvodás gyermekben, segíti beilleszkedését, megszerzi napi komfortérzetét, megnyitja a gyermekben a fejlődés útját.

A fentiek után érdemes foglalkozni azal, hogy mit jelent a személyes bánásmód alkalmazása következtében megvalósuló minőségi nevelőmunka az óvodában?

- Például azt jelenti a minőségi nevelőmunka, ha meghívják az óvodapedagógust régi óvodása esküvőjére, hálából. Tudható, hogy 15-20 év múlva azt a személyt hívja meg erre a jeles napra, akit szeret, becsül, akire szívesen emlékezik.

- Jelenti azt is a minőségi munka, hogy az éppen a befogadást átélő gyermek oly ragaszkodással követi az óvodapedagógust, hogy még a vécére is elkíséri. Az ajtót résnyire nyitva kell hagynia, hogy bármikor megbizonyosodjon arról, hogy ott van bent. És persze beszélnie is kell, hogy hallhassa a hangját. Ő pedig ott áll az ajtó előtt, és azt várja, hogy kijöjjön.

- De nekem azt is jelenti, hogy ha a gyermek a befogadási időszak első hete végén azt mondja anyukájának, hogy ő még itt maradna egy kicsit játszani az oviban. Kicsit korán jött az anyuka.

- Jelenti azt is, hogy békésen, csendben játszanak a gyerekek, abban a biztonságban, hogy bármelyik helyen, bármelyik játékeszközzel úgy játszhatnak, ahogy ők kívánják.

- És azt is jelenti, hogy van olyan csoport, ahová, érdekes módon, „csak jó gyerekeket iratnak be”, olyanokat, akik csen-

desek, nyugodtak, szeretettel beszélnek, mosoly ragyog az arcukon, ráadásul nem is indulatosak, toleránsak társaikkal, érdeklődőek, nyitottak az újdonságok iránt.

Miért van ez így? Náluk miért jók a gyerekek, náluk miért csendesekek, miért érdeklődőek, miért szeretetteljesek?

A minőség tőlünk ered, tőlünk, pedagógusoktól. A minőséget, mint értéket mi kell, hogy kibontsuk a gyermekben azzal, hogy a bennük fellépő igényeket a számukra legmegfelelőbb módon elégítjük ki, s ezzel a gyermekekben szunnyadó értékeket kibonthatjuk, valamint megtárogathatjuk minden olyan késztetésük, ami az értékes megnyilvánulás felé mutat.

Azt már mindenki tudja, érzi, hogy az értékes cselekvés mindig magasabb rendű, mint a kevésbé értékes. Ahhoz energia, erőfeszítés kell, hosszú ideig kell dolgozni érte, hogy maradandóan beépülhessen. Nem sikerül egyik napról a másikra, idő kell hozzá, és főként a nevelő számára igen fáradtságos erőfeszítéssel jár. A rendszeres tolerancia, a szerető gondoskodás, a megértő bizalom és a sugárzó jókedv, az öröm, a nyugalom, az elfogadás és a megértés magával hozza a jó gyerekeket.

Kételkedéseim vannak akkor, ha ennek a minőségi munkának az értékességét

rövid távon kell mérni, sőt még az ilyen rövid távú értékelés mentén kell bizonyítani egy óvoda munkájának minőségét. Én úgy érzem, hogy a minőség hosszú távon mérhető le, hosszú távon épül be, mert csak hosszú távon érhető tetten és hosszú távon csálthatatlan.

Mert rövid távon az elváráshoz való igazodás történhet akár félelemből is, vagy akár a hatalom érvényesítésének következményeként is, de lehet akár az attól való félelemtől is, hogy a felnőtt szeretetét vagy a bizalmát elvesztheti.

Vagyis, kin mérhető le a minőségi munka?

Egyértelmű, hogy a gyermekeken, a jövő nemzedéken, akik továbbviszik azt, amit – azokat az értékeket – a pedagógiai munkánk eredményeként sikerült kibontani belőlük, s így már magatartásukat is ennek mentén irányítják, s ezzel egyetértve továbbadják saját szociális közegükbe.

Minőségi munkát végez az a pedagógus:

- Aki például a reggel érkező gyermek elé megy, szerető öleléssel köszönti, bevezeti a játszó társai közé, vagy babusgatva feloldja szomorú hangulatát.
- Akiknek a gyermek a fontos, az ő érdekei és az ő szükségletei, nem a tananyag elvégzése, a foglalkozás maximum 30 percének megtartása.
- Aki érdeklődő tekintettel hallgatja a mesélő gyermeket – és tényleg érdekli az,

hogy mi történt kis óvodásával a hét végén.

- Aki mindig minden gyermeket és szülőjét szívesen meghallgatja.
- Akinek nem az a fontos, hogy ki az erősebb, ki győz, hogy elérje azt, hogy utasítását mindenáron végrehajtsa a gyermek – hanem az a fontos, hogy majdan sikerüljön annak az értékes tulajdonságnak úgy kialakulni a gyermekben, hogy az által magatartását az egyes szituációkban irányítani legyen képes.
- Aki fáradhatatlanul jobbnál jobb tevékenységekkel örvendezteti meg a gyermekeket, aki bevonható a gyermekek által végzett tevékenységekbe, aki mindig segítségre, együttjátszásra, babusgatásra kész, és nem az, aki elküldi a gyermeket, hogy játsszon, foglalja el magát, vagy netán az, aki azt hangsúlyozza, hogy valami rendeset játsszon. És folytathatnám a sort tovább.

Azt szeretném látni,

- hogy az óvoda a valóságban is időt tud szánni a gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítésére, mert általa fejlődését segíti elő,
- hogy a gyermekek megelégedett, boldog gyermekkorukat tudják tölteni olyan óvodapedagógusokkal, akik teljes figyelmüket, teljes odafordulásukat nekik tudják szentelni, fáradtság nélkül, teljes szeretettel, elmélyedéssel. Ne felejtjük el, sokuknak ez az első szociális

közeg, amelybe bekerülnek, és lehet, hogy ez az első ilyen szeretetteljes, toleráns közeg, amelyben mindezt meg tapasztalják.

Nem mindegy tehát, hogy az elvetett magot hogyan gondozzuk majd három éven keresztül, minőségi gondozómunka alapján bontakozik ki a gyermeki élet, értékes lesz-e vagy sem? Csakhogy a minőség igazán majd a harmadik év végén mutatja meg magát.

Összegezésként szeretném egyértelműen megfogalmazni az alábbiakat:

Miután minden gyermek más és más, így igényeik és szükségleteik is mások, sőt azok megnyilvánulásai is más és más külső tünetet mutatnak, amelyet a pedagógusnak kell értelmeznie, és az értelmezése alapján ki kell elégítenie, mert ez minden egyes gyermek érdeke, fejlődésének kulcsa. Ezt a differenciált, személyes bánásmóddal képes biztosítani.

„Tudod-e, hogy a kezdet a legfontosabb, általában is, de különösen a fiatal és zseni lényeknél? Hiszen leginkább ilyenkor lehet őket formálni, s ilyenkor vésődik beléjük az a forma, amelyet bennük kialakítani akarunk.” (Platon)

FELHASZNÁLT IRODALOM:

- **Ancsel Éva:** Százkilencvennégy bekezdés az emberről. Kossuth Könyvkiadó, 1988.
- **Balázsné Szűcs Judit:** Az ember, aki óvoda. Budapest, 1998.
- **Cole, M.Cole, S.R.:** Fejlődéslélektan. Osiris Kiadó, Budapest, 1997.
- **Hortobágyi Katalin:** A tanulási folyamat differenciálásának elvei és gyakorlata.
- FPI - OKI Iskolafejlesztési Központ, 1995.
- **Körmöci Katalin:** A pedagógus és hatásrendszere. Kisgyermeknevelés, 2. évf. 2.szám.
- **Körmöci Katalin:** Gyermeki szükségletek – gyermeki jogok – pedagógus kötelességek ÓVI, 2000. F. 1.1. fejezet
- **Körmöci Katalin:** A gyermek érdeke mindenek felett: gondolatok az óvodai nevelés elveiről (Óvodai Nevelés 2001/4. szám)
- **Kulcsár Sándorné:** Differenciált személyiségfejlesztés elfogadáson alapuló óvónői eljárásokkal. (Fejlesztő Füzetek, Nyíregyháza, 1993.)
- **Perlai Rezsőné:** Mire van a legnagyobb szüksége a gyermeknek?
- Óvodai Nevelés 2000/10.
- **Perlai Rezsőné:** Mindig tudod mit érez a gyermeked? MOE, Budapest, 2003.
- **Perlai Rezsőné:** Gyermekünk szeretetigénye. Fabula Bt. 2001.
- **Dr. Ranschburg Jenő:** Pszichológiai rendellenességek gyermekkorban. OKKER, 1998.
- **Dr. Ranschburg Jenő:** Félelem, harag, agresszió. Pszichológia – nevelőknek.
- Tankönyvkiadó, Budapest, 1983.
- **Dr. Ranschburg Jenő:** Szeretet, erkölcs, autonómia. Integra-Projekt Kft, Budapest, 1994.
- **Skiera, Ehsenhard:** A gyermek alapvető lelki szükségletei és figyelembevételük az iskolában. Egy antropológiai pedagógia alapvonásai. ELTE TFK Neveléstudományi Tanszék Közleményei.
- **Vekerdy Tamás:** Kicsikről nagyoknak: 1. rész: A kisgyermekkor. Park Kiadó, 1995.

Kelemen-Szebeny Olga

óvodapedagógus (Dunaharaszti Hétszínvirág Óvoda)

Madárkarácsony a Dunaharaszti Hétszínvirág Óvodában

Dunaharaszti Hétszínvirág Óvoda Budapest déli agglomerációjában helyezkedik el. Az óvoda jelenlegi épületét 2005-ben adták át, akkor még hat csoportszobával. Ma tizenkét csoporttal büszkélkedhetünk, ebből jelenleg négy csoportban német nemzetiségi nevelés zajlik. Óvodánk 2005 óta tagja a ZÖLD SZÍV Ifjúsági Természetvédő Mozgalomnak, mely a gyermekek környezettudatos és természetvédő magatartását alapozza meg. 2019-ben Zöld Óvoda címet nyertünk, 2021-ben másodszor is sikeres pályázatot nyújtottunk be.

Óvodánk újabb lépést tett előre a környezeti nevelés terén, ugyanis a Környezet- és Természetvédelmi Oktatóközpontok Országos Szövetség tagja lettünk, egyben oktatóközponttá is váltunk. Vállaljuk, hogy a hozzánk érkező kollégáknak bemutatjuk a nálunk bevált módszereket, illetve óvodánk dolgozói is látogatják a hasonló intézményeket. Ez a közös munka és együttműködés segít bennünket, hogy a környezeti nevelés folyamatosan megújuljon, és minél magasabb színvonalon valósuljon meg.

Intézményünk kertjében tanösvényeket telepítettünk, melyek keletkezésének története óvodánk zöldszíves múltjába nyúlik vissza. **Lovranits Júlia** a Magyar Madártani és Természetvédő Egyesület oktatási munkatársa rendszeresen járt óvodánkba madarász-ovi foglalkozásokat tartani, segítette ismereteink bővülését a madárvédelem és a természetvédelem területén. Egyesületük országos programját így ismertük meg, és az elkötelezett munkánk elismeréseként 2017-ben megkaptuk a megtisztelő *Madárbarát Óvoda* címet.

Annak érdekében, hogy a gyermekek számára élményalapú ismeretszerzést és tapasztalást nyújthassunk, illetve a gondozási feladatokba könnyebben bevonhassuk őket, óvodánk segítője lett **Zöld Tündér**. Az ő kérésére ősz végétől mindennap teletöltjük a madáretetőket és itatókat egészen tavaszig, és az ablakban kis székeken ágaskodva várjuk a gyerekekkel együtt a „kis vendégeket”. A zöldikék, tengelicek, széncinegék, házi és mezei verebek, a balkáni gerlék hamar megérkeznek, és sajátos szokásaikat mindennap megfigyelhetjük, gyönyörködhetünk bennük. Óvodánk eresze alá tavasszal házi rozsdafarkú pár fészkel már több éve. Az odúk folyamatos takarítása is külön élmény a gyerekeknek, ilyenkor közelről tapasztalhatják meg, mi-

ilyen sok munkát fektetnek egy-egy fészek építésébe a madárcák.

Az udvar tudatos rendezése lehetővé teszi, hogy az elhelyezett ismeretterjesztő táblák és játékok, odúk, etető, itatók a mindennapos környezeti foglalkozásokat kiegészíthesse, az óvodánkba járó gyerekek gyakorlatban is megtapasztalhassák az őket körülvevő természetet.

Az egyik legrégebbi zöldszíves hagyományunk a madárkarácsony. Mindenki örömmel várja az adventet, a Mikulást, a karácsonyt, ilyenkor minden kisgyermek sok ajándékot szokott kapni. Fontosnak tartjuk, hogy az adás örömet is átéljék gyermekeink, megtapasztalják, hogy ők is aktívan részt vehetnek az ajándékozásban, szeretetüket így is kifejezhetik a természet felé.

A téli madárvédelem ebben az időszakban veszi kezdetét. Az őszbúcsúztatón minden kisgyermek megígérte Őszanyó-

nak, Zöld Tündér barátjának, hogy gondoskodni fog a nálunk telelő madárcákról, így lehetőség nyílik az ajándékozás és a természetvédelem összekapcsolására. Miután elkezdődik az adventi időszak, felállításra kerül az óvoda udvarán a nagy adventi koszorú. Erre a koszorúra minden csoport szorgosan készíti a madárcáknak szánt ehető díszeket. A mi csoportunk évek óta az őszi díztésből megmaradt díszitököket használja alapnak, amit zsírral kevert magocskákkal töltenek meg a gyerekek.

Az ehető díszek rögzítése után minden csoport körbe állja a koszorút, és sor kerül az első gyertya meggyújtására. Az ünnepi dalok gitárkísérettel csendülnek fel, együtt énekel az egész ovi. Különleges élmény ez a gyerekeknek, az összetartozás, az emlékedettség szinte kézzelfogható. Így emeljük be a szeretet ünnepének ünneplésébe a természet szeretetének fontosságát is.

Batori Zoltánné

óvodapedagógus (Egri Kertvárosi Óvoda Epreskert utcai Tagóvodája)

Áldás, békesség, búzakenyér, egészség! című projekt pedagógiai terve (1. rész)

„Áldás, békesség,
búzakenyér, egészség!”
projekt hívóképe

Tervezett időintervallum:
december 1-22.

Tervezett időtartam: 15 nap

„Áldás, békesség,
búzakenyér, egészség!”
projekt tevékenységeinek és produktumainak terve

„Itt kopog, ott kopog”

„Jó Luca, rossz Luca!”

„Gyerünk, menjünk Betlehembe!”

„Áldás, békesség, búzakenyér, egészség!”
projekt pedagógiai terve

Előzmény:

- Korábbi élmények felelevenítése. Az ünnepi szokások ismereteinek frissítése.
- A csoportszoba ünnepi dekorálásának elkészítése közösen a gyerekekkel.
- Az adventi zsákok megtöltése téli mesékkel és matricákkal.
- Mikulás székre húzható rénszarvasainak megvarrása.
- Luca-búza beszerzése.
- A Mikulás által hozott ajándékok beszerzése.
- Adventi mesék letöltése.
- Mikulás postaládájának kihelyezése.

Cél:

- Az adventi időszak jeles ünnepei, szokásai által érthetővé, sze-rethetővé és érdekessé tenni a gyermekek számára a várakozás időszakát, és ez által az ünnep valódi értékének átérzésére, meg-értésére való nevelés.

A célok megvalósításához szükséges feladatok:

a) Nevelési

• Egészséges életmód:

- A sütés alkalmával a kéz tisztítása kézmosással, a helyes kéz-törléssel.
- A tüszűtés, köhögés alkalmával a könyökhajlat száj elé tétele.
- A rendszeresen friss levegőn tartózkodással a gyermekek egész-ségi állapotának erősítése.
- A csoportszoba folyamatos szellőztetésével a gyermekek egészségének védelme.
- A rendszeres zöldség- és gyümölcsfogyasztással a megfelelő vi-taminmennyiség bevitele a gyermekek szervezetébe.

• Érzelmi, erkölcsi, közösségi:

- Szülő-gyermek, gyermek-gyermek, gyermek-óvodai dolgozók közötti kapcsolat erősítése a lucabúza-ültetés, a mézeskalácssütés, a betlehemes dramatizálások alkalmával.
- Ráhangolás az ünnepekre a díszítéssel, a Mikulásnak való raj-zolással, a karácsonyi zenék hallgatásával.
- Erkölcsi tulajdonságaik formálása, pozitív személyiségjegyek megerősítése (szeretet, együvé tartozás, közösségi érzés, aján-dékozás öröme).

– A közösen megélt filmnézés, rénszarvason való lovaglás/ki-választás, a szerepek vállalásával az osztozkodás, örömszerzés, összekovácsolódás elősegítése.

b) Képességfejlesztés:

• Értelmi:

– Számolási készségek erősítése, sor- és tőszámnevek rögzítése a rénszarvasok, az adventi zsákocskák, cserepek számlálása során.
– Sorrendészlelés/időrendi sorok létrehozása, fejlesztése az ültetés helyes sorrendjével, a mézeskalács téstájának összeállításával-szaggasztásával, sütésével és díszítésével.
– Rövid és hosszú távú memória fejlesztése a Mikulásváró, boszorkányűző rigmusok, felnémeti betlehemes dramatikus játékok memorizálása során.

• Verbális:

– Szókincsbővítés: betlehem, bekecs, kucsma, glória, üst.
– Kommunikációs gátoltság oldása, beszédbátorság erősítése a kívánságok elmondásával és a szereplések során.

• Testi:

– Nagymozgások fejlesztése a rénszarvasok meglovaglása alkalmával a lucás fogójátékok során.
– Finommotorika fejlesztése a mézes süti gyúrásakor, a búzaszemek ültetésekor, a díszítések során.
– Térirányok gyakorlása, jobb-bal oldal fixálása, a betlehemes játékok, akadálypályán való haladás, rénszarvasok befogása alatt.

Eszköz- és anyagszükséglet:

ecset, festék, nemez, filc, 13-féle falap, kéreg, termés, mézeskalács alapanyagai, tál, kiszúró formák, búza, föld, cserép, kanál, székek, betlehemes kellékei, lamináló fólia, projektor, laptop, dió, mogyoró, tálak, aranyfesték, cirok, seprű, vászon, tű, családi fotók, fenyő, mézeskalács, méz, narancs, fahéj, szegfűszeg, mosogatószer, olaj, víz, gyöngyök

A projekt során készült produktumok közzététele:

– A Mikulásnak készült postaládát kihelyezzük a csoportszoba elé, benne gyűjtjük a Mikulásnak szánt leveleket.
– A térképet kihelyezzük a galériára, hogy a Mikulásnak segítsen a tájékozódásban.
– Az elültetett Luca-búzákat minden gyermek hazaviszi, gondozza és otthon a karácsonyfa alá teszi.
– A Mikulásnak rajzolt kívánságok elkerülnek a postaládán keresztül a szülőkhöz.
– Az elkészített mézeskalácsokkal a szülőket lepik meg.
– A felvett, eredeti gyűjtésű felnémeti betlehemes dramatikus játékot a zárt Facebook-csoportban tesszük közzé, és a családnak kedveskedünk vele.
– Az elkészült bábokkal előadják egymásnak.
– A fagyűjtő és pásztorok útja társasjáték a kínált és szabadon választható tevékenységekben jelenik meg.
– A laminált mézeskalácsformák a földre ragasztva az ugróiskola alapját képezik.

Sikerkritériumok – a projekt várható eredményei:

– A csoport minden tagja megtanul egy Mikulásnak szóló éneket és rövid mondókát.
– A csoportba járó 5-6-7 évesek megtanulják a Mikulás kesztyűje című mesét.
– A gyermekek mindegyike elkészít egy meseszereplőt.
– A gyermekek 80%-a részt vesz a Luca-boszi játékokban.
– A gyermekek mindegyike elülteti a maga Luca-búzáját.

– A gyermekek 90%-a részt vesz szereplőként a betlehemes játékban.

– A Luca székét alkotó 13 fafajtából kettőt a csoport 90%-a meg tud nevezni.

– A csoport minden tagja végighalad legalább egyszer az ugrópályán.

– Minden gyermek, egyéni képességeihez mérten, kidíszít egy mézeskalácsot.

– A csoport 90%-a elkészíti a pásztoroknak szánt egyedi kucsmákat.

A PROJEKT ZÁRÓ TEVÉKENYSÉGE: Felnémeti betlehemes felvétele és megosztása a szülők részére

Az óvodapedagógusok által javasolt gyermekeknek ajánlott tevékenységek:

– Készítsük el a Mikulás postaládáját!
– Tisztítsuk meg a csizmákat!
– Rajzoljuk le, mit szeretnétek kapni karácsonyra?
– Ültessünk Luca-búzákat!
– Süssünk mézeskalácsot!
– Készítsük el a saját boszispapírt!
– Válasszunk boszinevet!
– Építsük meg a Mikulás szánját!
– Készítsünk kucsmákat a pásztoroknak!
– Építsük meg az istállót a szent családnak!
– Térképkészítés a Mikulásnak.

Gyermekek által javasolt tevékenységek:

– Vegyük fel telefonra az énekeket, verseket!
– Csináljunk karácsonyfát!
– Hajtogassunk csillagot!
– Vágjunk ki hópihéket!
– Szórjuk be hóval a Mikulás útját!
– Vágjunk ki Mikulásokat!
– Csináljunk boszit papírból!
– Vegyük fel, ki, mit szeretne kapni karácsonyra?
– Díszítsük ki a mézeskalácsot!
– Videózzuk le a betlehemes műsorunkat!

De jó, hogy jöttél Mikulás!

„Áldás, békesség, búzakenyér, egészség!” projekt tevékenységeinek és produktumainak terve:

– Készítsük el a Mikulás postaládáját!
– Térkép készítése Mikulásnak.
– Vegyük fel telefonra az énekeket, verseket!
– Csináljunk karácsonyfát, hajtogassunk csillagot, vágjunk ki hópihéket, és szórjuk be vele a Mikulás útját!
– Vágjunk ki Mikulásokat!
– Ültessünk Luca-búzákat!
– Csináljunk a bosziknak seprűt és boszorkánykendőt!
– Válasszon mindenki magának boszinevet!
– Süssünk mézeskalácsot, és díszítsük ki!
– Vegyük fel videóra a betlehemes műsorunkat.

„Itt kopog, ott kopog”
projekt műveltségteremtartalmi (december 1–6.)

• Játék, fejlesztőjáték:

- Mi van a zsákban? – érzékelőjáték
- Aranydió, mogyorógyűjtés lábbal

• Beszélgetőkör:

- Hol lakik a Mikulás?
- Mit rejthet a Mikulás zsákja?
- Mivel készülhetünk, mivel várhatjuk a Mikulást?
- Mivel kínáljuk meg a Mikulást?
- Mivel segítsünk a Mikulásnak, hogy ide-találjon hozzánk?

• Külső világ tevékeny megismerése:

- Ki a Mikulás? (Szent Miklós legendája)
- Hol lakik?
- Csizmák megtisztítása.
- Mit rejt a Mikulás zsákja?
- Mikulásváró mézes keksz készítése, alapanyagok és a kész tészta több érzékszerven keresztül történő megtapasztal-tatása.

• Matematikai tapasztalatok szerzése:

- Hány nap van még a Mikulás érkezé-séig? Napok felsorolása, számolgotása, az adventi naptárban való jelölése.
- Csizmák párosítása.
- Mikulászsák tartalmának szétválogatá-sa, csoportosítása.
- Sütemény alapanyagainak mérése bec-sléssel és mérleggel, a téglalap, mint sík-mértani forma megismertetése.

Kísérletek:

- Kísérletek mézzel? – halmazállapot meg-figyelése változó hőmérsékletnél. Mért ik-rásodik meg a méz?

Differenciálás:

A gyermekek eldönthetik, hogy a tevé-kenységek melyik részében szeretnének részt venni, és ezt megfigyelőként vagy tevőlegesen teszik.

• Verselés, mesélés:

Mese:

- A Mikulás kesztyűje – bábjáték
- <https://gyermekmese.info/tag/a-miku-las-kesztyuje/>

Szólás-mondás:

- Csendes, mint télen a mező.
- Dér után itt a tél.
- A jég hátán is megél.
- Hideg, mint a jég.

Találós kérdés:

Ősz szakállú, piros ruhás,
A hátán viszi a puttonyát,
Késő éjjel meglátogat,
Meglesi az ablakodat,
És ha csizmád kirakod,
Mit érdemelsz, azt kapod (Mikulás).
<http://talaloskerdesekszotara.blogspot.com/2012/12/mikulas.html>
Differenciálás:
– Az aktivitás mértékében.
– A segítségnyújtás mértékében, módjá-ban (verbális és/vagy tevőleges).

Mozgás:

Segítsünk a Mikulásnak!

Mozgásos játékok:

Szánhúzás:

A gyerekek szabadon futkároznak, jelre két kisgyermek beáll a karikába (ők a rénszarvasok), egy gyermek pedig a ka-rika mögé (ő a Mikulás), és így haladnak tovább.

Krampuszfogó:

Szabadon futkároznak a gyermekek. Akit megfog a krampusz, leguggol. Ki lehet vál-tani egy öleléssel.

Ajándékgyűjtés:

Színes babzsákok vannak elhelyezve a te-rem több pontján. A gyerekeknek tenyé-ren-talpon, vagy tenyéren-térden haladva kell összegyűjteni azokat, úgy, hogy kézzel gurítja a számolyhoz.

Fel a szánkóra!

A gyermekek szabadon futkároznak. Jelre mindenki lovaglólásban felül a padra.

Differenciálás:

- A)
- Rézsútos padon babzsák feltolása, majd lefelé csúszással az ölben a babzsák (hegy). Bóják között térd alatt csúsztatással (hó-kupacok).
- Lépegető köveken ugrás páros lábbal (jég-táblák).
- Alagúton átbújás (jégbarlang).
- B)
- Padon babzsák tolása tenyér alatt (jég-mező).
- Bóják között babzsák tolása kéz alatt (hó-kupacok).
- Lépegetőköveken átlépés (jégtáblák).

Alagút alatt átbújás tenyéren-térden (jég-barlang).

Záró játék:

Lepjük meg a Mikulást! – A terem egyik végében, Mikulás-sapkában, háttal a többi-ekkel áll egy gyermek. Ő a Mikulás. A többi gyermek, babzsákkal a kézben (ajándék), a tornaszoba túlsó végén áll. Különböző módon (pl. tyúklépésben, guggolva, óri-áslépésben...) kell megközelíteniük a Mi-kulást, és belecsempészni a zsákjába az ajándékokat úgy, hogy amikor a Mikulás megfordul, szoborra kell változniuk. Az lesz a következő körben a Mikulás, aki el-sőként csempészi be ajándékát a Mikulás zsákjába.

• Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

- Szent Miklós a hulló hóban <https://www.youtube.com/watch?v=PqjrlrYPNXw>
- Mikulás, Mikulás

Ölbeni játék:

Gyere × ölembe,
Gyere × térdemre,
Ölembe,
Térdemre,
Nehogy leess a földre,
Zsupsz!
<https://sites.google.com/site/zenede2/about/jatekok>

Mondóka:

Jani, Mari, Piroska,
Tudjátok-e, mi van ma?
Hoz az öreg minden jót,
Piros almát, sok diót.
Hát még mit? Hát még mit?
Frissen vágott suhogót.
<https://hu.pinterest.com/tatarnenagyag-nes/kuncog%C3%B3-advent-2021/>

Zenei képesséfejlesztés:

Ritmuskészség fejlesztése zenei mozgás-kotta segítségével.

Zenehallgatás:

Miklós püspök egykor régen... – óvodape-dagógusi ének
<https://www.youtube.com/watch?v=U28KZY3yY1M>

Differenciálás:

egyéni szereplés/résztétel lehetőségének megteremtése, ismétlésszám

• **Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka**

- Bábok készítése a Mikulás kesztyűje című meséhez.
- Térkép készítése a Mikulásnak.

Építés:

- Mikulás szánjának építése (székek, papírdobozok, kötelek stb. felhasználásával)

Differenciálás:

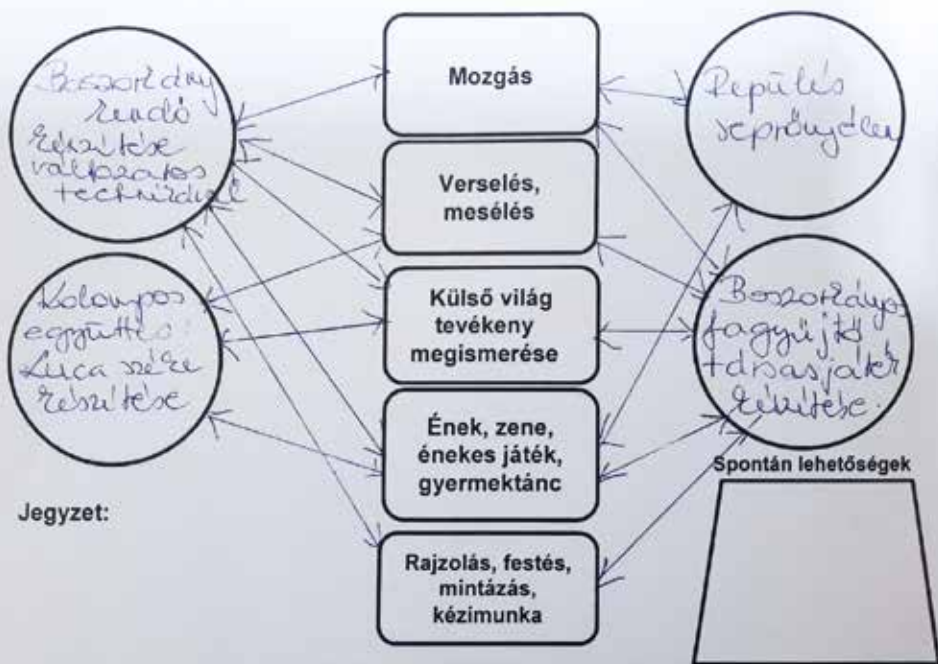
Különböző technikák felajánlása. A gyer-

mek számára elegendő idő biztosítása saját produktumának, produktumainak elkészítéséhez. A gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez és igényeihez mérten való segítségnyújtás.

A projekt heti rendje

Napok	Kínált, választható párhuzamos tevékenységek
Szerda	- Bábok készítése a Mikulás kesztyűje című meséhez - rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - Aranydió-, mogyorógyűjtés lábbal - Térkép készítése a Mikulásnak - Mikulás-váró énekek énekelgetése - ének, zene, énekes játék, gyermektánc
Csütörtök	- Mi van a zsákban? - érzékelőjáték - Ünnepi mozgáskotta - ének, zene, énekes játékok, gyermektánc - Mikulás levelesládájának elkészítése - rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - Mikulás-váró énekek énekelgetése. - ének, zene, énekes játék, gyermektánc - Mikulás kesztyűje című mese-bábozás - verselés, mesélés
Péntek	- Aranydió-, mogyorógyűjtés lábbal - mozgás - Mikuláskekszsütés - külső világ tevékeny megismerése - Kísérletek mézzel? - halmazállapot megfigyelése változó hőmérsékletnél Külső világ tevékeny megismerése - Mikulás-váró énekek énekelgetése - ének, zene, énekes játék, gyermektánc - Mikulás kesztyűje című mese-bábozás - verselés, mesélés
Hétfő	- Ünnepi mozgáskotta - ének, zene, énekes játékok, gyermektánc - Mi van a zsákban? - Mikulás-váró énekek énekelgetése - ének, zene, énekes játék, gyermektánc - Mikulás kesztyűje című mese - bábozás - verselés, mesélés

NAPI FELKÍNALT PÁRHUZAMOS TEVÉKENYSÉG, KAPCSOLÓDÁS A MŰVELTSÉGTARTALMAKHOZ 20...év.....hó.....nap HÉTFŐ

Buborékterv

Luca-búza ültetése

Jó Luca, rossz Luca!”
projekt műveltségterületi (december 7-13.)

• Játék, fejlesztőjáték:

- Boszorkányos memóriajáték
- Repülés seprűnyélen

• Beszélgetőkör:

- Léteznek szerintetek boszorkányok?
- Vajon hogy néznek ki?
- Ismertek olyan mesét, amikben boszorkányok szerepelnek?
- Te milyen boszorkány lennél szívesen?
- Mire használnád a hatalmat?

• Külső világ tevékeny megismerése:

- Luca-napi népszokás, Luca-búza ültetése. Mi kell a növények fejlődéséhez? A növény részei. A búza feldolgozása, mi készül belőle?
- Ellentétpárok: jó-rossz, helyes-helytelen, jószágos-gonosz, gazdag-szegény...
- Luca széke összeszerelése. A 13-féle fa megnevezése.
- Boszorkányos fagyűjtő társasjáték-készítés.

• Matematikai tapasztalatok szerzése:

- Időrendi és eseménysorok, sorozatok létrehozása.
- A Luca székehez a fák szétválogatása, csoportosítása vastagság és fajta szerint.
- Hosszmérés – gallyak sorba rendezése.

Kísérletek:

- Mi kell a növény fejlődéséhez? – magok áztatva, földbe ültetve, sötétbe téve, nem locsolva...

Differenciálás:

Búza ültetése segítséggel, vagy önállóan. Eseménysorok létrehozása rávezető, gondolkodtató kérdésekkel, vagy önállóan. Fafajták beazonosítása termések, képek, kéregnyomatok segítségével.

Verselés, mesélés:

Mese:

Kolompós együttes: Luca széke készítése
<https://www.youtube.com/watch?v=-1himmuD3tA>

Időjósítás:

- Ha Luca sárban jár, a karácsony hóban áll.
- Szent Lucának híres napja, a napot rövidre szabja.

Szólások, mondások:

- Lassan készül, mint Luca széke.

- Olyan, mint egy angyal.
- Úgy néz ki, mint a böjti boszorkány.

Találós kérdés:

- Zöld vagyok tavasszal, nyáron pedig sárga, fehéren kerülök malomban a zsákba (búza).
https://ovisvilag.blog.hu/2011/08/17/talalos_kerdese_kovisoknak
- Sötét ruhája éjfekete, fején csúcsos süvege. Hogyha mérges, rikácsol, cirokseprűn lovagol (boszorkány) – saját költés.

Differenciálás:

A szerepek kiosztásánál figyelembe vesszük a gyermekek életkorát, kívánságait, szereplési vágyát. A szólások jelentésének megértésénél vagy rávezetéssel, vagy a magyarázat, vagy a hasonlat eszközével élünk.

Mozgás: Luca széke

Mozgásos játékok:

- Boszorkányfogó:
A gyerekek szabadon futkároznak. Van egy fogó, a boszorkány. Akit megfog, annak át kell bújni egy varázsalagúton, azzal váltja ki magát.
- Luca széke:
A gyerekek szaladgálnak. Jelre mindenki keres egy tornabotot. Négyen összeállnak.
- Keressünk boszorkányt!
A gyerekek szabadon futkároznak. Ha azt kiáltom, hogy „Hol a boszorkány?”, mindenki feláll a padra és keresi a boszorkányt.

Differenciálás:

- A)
Padon egyensúlyozó járás, karok magas tartásban, a tornabot a fejük felett tartva. Padra fel- és lelépés, karok magas tartásban. Bóják megkerülése, karok magas tartásban. Tornabot végiggurítása a talajon egy vagy két kézzel.
- B)
Gerendán egyensúlyozó járás, karok magas tartásban, a tornabot a fejük felett tartva. Padra fel- és leugrás, karok magas tartásban. Bóják megkerülése, karok magas tartásban. Tornabot végiggurítása a talajon egy vagy két kézzel, hullámos vonalban, akadályok megkerülésével.

Záró játék:

- Boszorkányos szoborjáték:
A gyerekek szabadon futkároznak. Jelre boszorkány szoborra kell merevedniük. Célba dobás boszorisapkára sapkakarimával.

• Ének, zene, énekes játék, gyermektánc:

- Egy boszorka van... (Törzsök 295.)
- Luca- Luca kitty- kotty...
<https://www.youtube.com/watch?v=JucSiFPoIMc>

Köszöntő:

Megjöttünk mi reggelre,
Luca köszöntésére
Luca fekszik ágyába,
Mennysorság ajtajába.
Gyere pajtás, menjünk el,
Szent Lucát köszöntsük fel.
Ha mi oda elmegyünk,
Mennysorságot elnyerünk.
<https://hu.pinterest.com/tatarnenagyaganes/kuncog%C3%B3B3-advent-2021/>

Ölbeni játék:

„Kilenc fából, kilenc jámbor, bűvös szóból
Luca-széket faragok.” – fűrészelés
<https://www.abaligetihirek.hu/l/a13-naphars-erno-luca-szeke/>

Mondóka, kiszámoló:

Egyet üt az óra...
<https://csemadok.sk/nepi-jatekok/veres-ember-veres-fa/>

Zenei képességfejlesztés:

- Dallambujtatás a boszorkánybábbal

Zenehallgatás:

- Luca-napi kotyolás
<https://www.youtube.com/watch?v=2WygPdxOBhII>

Differenciálás:

Az énekek memorizálásánál zenei segítséget, együtt éneklést, énekhallgatást alkalmazunk. A zenei képességfejlesztésnél játékos eszközökkel tesszük érthetővé a feladatot. Érdeklődéstől függően ismétlünk. Átadjuk az irányítás lehetőségét a vállalkozó szellemű gyerekeknek is.

• Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka:

- Boszorkánykendő készítése változatos technikával: varrás, nemezrátét...
- Boszorisprű készítése: cirok kötözése botra.

Differenciálás:

A díszítésnél többféle technikát ajánlunk fel: batikolás, nemezelés, varrás... A kötözésnél a csomózás technikájának gyakorlása, a lépések megmutatása.

A projekt heti rendje

Napok	Kínált, választható párhuzamos tevékenységek
Hétfő	- Boszorkányos fagyűjtő társasjáték készítése – külső világ tevékeny megismerése - Boszorkányos memóriajáték - Boszisepűrű készítése: cirok kötözése botra – rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - Luca-Luca kitty-kotty... – ének, zene, énekes játék, gyermektánc
Kedd	- Boszorkánykendő készítése változatos technikával – rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - Repülés seprűnyélen (folyosói mozgásos játék) - Kolompos együttes: Luca széke készítése – verselés, mesélés https://www.youtube.com/watch?v=-ihimmuD3tA - Boszorkányos fagyűjtő társasjáték készítése – külső világ tevékeny megismerése
Szerda	- Boszorkányos fagyűjtő társasjáték egyéni szabályalkotással – külső világ tevékeny megismerése - Luca széke összeszerelése – külső világ tevékeny megismerése - Mi kell a növény fejlődéséhez? (kísérlet) – külső világ tevékeny megismerése - Boszorkánykendő készítése változatos technikával – rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
Csütörtök	- Boszorkányos memóriajáték - Boszisapka díszítése – rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - Boszorkányos fagyűjtő társasjátékkal való játék, egyéni szabályalkotással – külső világ tevékeny megismerése - Repülés seprűnyélen (folyosói mozgásos játék)
Péntek	- Repülés seprűnyélen (folyosói mozgásos játék) - Boszorkányos memóriajáték - Lucabúza-ültetés – külső világ tevékeny megismerése - Kolompos együttes: Luca széke készítése – verselés, mesélés https://www.youtube.com/watch?v=-ihimmuD3tA

„Gyerünk, menjünk Betlehembe!”

december 14–21.

• Játék, fejlesztőjáték:

- Földre ragasztott mézesfigurákon ugróiskola (folyosói mozgásos játék)
- Angyalok tánca

• Beszélgetőkör:

- Ha pásztor lennél, mit vinnél a Jézuskának, és miért?
- Milyennek képzeled Mézeskalács-országot?
- Kik laknának a te mézeskalács házikódban?

• Külső világ tevékeny megismerése:

- A család (kik tartoznak a szűkebb és a tágabb családba). Családi képek nézegetése. Ünnepvárás a családdal.
- A betlehemezés, mint népszokás
<https://www.youtube.com/watch?v=3PKNS6dG4C>
- A karácsony illata, ízei (fenyő, mézeskalács, méz, narancs, fahéj, szegfűszeg... – illatfelismerő játék)
- Pásztorok útja társasjáték készítése

• Matematikai tapasztalatok szerzése:

- Mennyi mézeskalács fér a tepsibe?

– Sütéshez szükséges anyagok mennyiségeinek becslése, mérése, tészta vékonysága, vastagsága.

- Különböző síkformák felismerése – sütőformák, mézeskalács-készítés közben.
- Időrendi sorok létrehozása a családtagok életkor szerinti sorba rendezésével.
- A betlehemezés kellékeinek válogatása, csoportosítása (kucsmák, bekecsek, pásztorbotok, tarisznák...)

Kísérletek:

Fahéj oldódása, illetve reakciója különböző anyagokkal, zsíroló szerekekkel.

Differenciálás:

Illatok felismerése szaglász vagy hozzárrendelt képek segítségével. A betlehemezéshez tartozó jelképek megismertetése válogatással, zsákbamacskajátékkal, közösen vagy egyénileg.

• Verselés, mesélés:

Mese:

Felnémeti betlehemes dramatikus játék

Találós kérdés:

- A tészta mézes tészta, édesanyád szag-

gatja, kisüti, majd feldíszíti, s fenyőfára agatja. (mézeskalács) Saját költés

- Medve koma hová néz? előtte egy üveg.....
<https://albertfalvaiovi.ujbuda.hu/hirek/anyanyelvi-szakmai-centrum-ajanlasi-mehet-he>

Időjóslás:

- Ha karácsony hava zöld, húsvét napján havas a föld.

Szólás, mondás:

- Ártatlan, mint a ma született bárány.
- Olyan, mint egy karácsonyfa.
- Olyan, mint egy földre szállt angyal.

Differenciálás:

A mondókák csoportosan, párban való gyakorlása. A találós kérdések megfejtése önállóan, vagy képek, vagy rávezető kérdések, vagy szavak megkezdésével.

• Mozgás:

Menjünk, menjünk Betlehembe!

Mozgásos játékok:

- „Angyalkák Betlehembe!”

A gyermekek szabadon futkároznak. Jelre mindenki beszalad a terem közepén kihúzott körkötélbe. – <i>Három királyok:</i> A gyermekek szabadon futkároznak. Jelre egy karikához három gyermek áll, megfogva egymás kezét. – <i>Csillag, pásztor, karácsonyfa:</i> A gyermekek szabadon futkároznak. Csillag: a földre fekszenek, kezüket, lábukat szétárja. Pásztor: hajlott háttal sétál. Karácsonyfa: állnak karjuk magas tartásban, tenyerük összeér. <i>Differenciálás:</i> A) Egyensúlyozó járás padon, karok oldalsó középtartásban, babzsák fejtetőn. Zsámolyra fel- és lelépés. Leragasztott szalagon (egyenes) egyensúlyozó járás. Tornakarikákba átlépés. Babzsák zsámolyba helyezése. B) Egyensúlyozó járás gerendán, karok oldalsó középtartásban, babzsák fejtetőn. Zsámolyra fel- és lelépés. Leragasztott szalagon (hullámos) egyensúlyozó járás.	Lépegetőköveken átlépés. Babzsák zsámolyba helyezése. Ajándékgyűjtés: Babzsákok összegyűjtése, fejtetőn egyensúlyozással. • Ének, zene, énekes játék, gyermektánc: Énekes játék: – Süssünk, süssünk valamit... – Pásztorok, pásztorok... http://www.zeneszoveg.hu/dalszoveg/7580 – Pásztorok keljünk fel... https://www.youtube.com/watch?v=L-ww-wE5YBKI – Mennyből az angyal... http://m.zeneszoveg.hu/m_dalszoveg/7585/karacsonyi-dalok/mennybol-az-angyal-zeneszoveg.html – Dicsőség, mennyben... https://www.youtube.com/watch?v=x_vXj_AkQjU Ölbeni játék: – Bucc baba, bucc, Kapsz kalácsot, mézeset, friss tejecskét, édeset, Bucc baba, bucc. https://csemadok.sk/nepi-jatekok/bucc-baba-bucc/	Zenei képesség fejlesztése: – Egyenletes löktetés érzékelte, változatos módon (pl. pásztorbotokkal, csengővel, ringatással). Zenehallgatás: – Én mennyei angyal vagyok... https://www.youtube.com/watch?v=t-T-oorgSoI – Bölcsőcske Így tedd rá! https://www.youtube.com/watch?v=sV-SxxuotrBE Differenciálási lehetőség: A tevékenységek során a részvétel az aktivitásban és a szerepvállalásban nyilvánul meg. • Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka – Filc mézeskalács-formák díszítése, gyöngyráttétel. – Pásztor kucsmák készítése, gyapjú ragasztással vagy tűnemezeléssel. <i>Differenciálási lehetőség:</i> a Munkafolyamatban résztvevők aktivitásában és kitartásában mérhető le, valamint a díszítés technikai kivitelezésében.
--	--	--

A projekt heti rendje

Napok	Kínált, választható párhuzamos tevékenységek
Hétfő	– Családi fotókból montázs készítése – külső világ tevékeny megismerése – Földre ragasztott mézesfigurákon ugróiskola (folyosói mozgásos játék) – Filc mézeskalácsformák díszítése gyöngyráttétel – rajzolás, festés, mintázás, kézimunka – Angyalok tánca a betlehemes énekekre – ének, zene, énekes játék, gyermektánc
Kedd	– Földre ragasztott mézes figurákon ugróiskola (folyosói mozgásos játék) – Pásztorok útja társasjáték készítése – külső világ tevékeny megismerése – Felnémeti betlehemes dramatikus játék – verselés, mesélés – A karácsony illata, ízei (fenyő, mézeskalács, méz, narancs, fahéj, szegfűszeg... – illatfelismerő játék – külső világ tevékeny megismerése – Filc mézeskalácsformák díszítése gyöngyráttétel – rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
Szerda	– Földre ragasztott mézesfigurákon ugróiskola (folyosói mozgásos játék) – Illatfelismerő játék – Külső világ tevékeny megismerése – Fahéjak oldódása, illetve reakciója különböző anyagokkal, zsíroldó szerekkel. – Külső világ tevékeny megismerése – Pásztorok útja társasjáték készítése. – Külső világ tevékeny megismerése – Pásztor kucsmák készítése, gyapjú ragasztással vagy tűnemezeléssel. – Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
Csütörtök	– Földre ragasztott mézesfigurákon ugróiskola – Angyalok tánca a betlehemes énekekre – ének, zene, énekes játék, gyermektánc – Mézeskalácssütés – külső világ tevékeny megismerése – Játék pásztorok útja társasjátékkal – külső világ tevékeny megismerése – Pásztorkucsmák készítése, gyapjúragasztással vagy tűnemezeléssel – rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
Péntek	Projekt zárás: Felnémeti gyűjtésű betlehemes dramatikus játék előadása és felvétele

Rácz-Illés Ivett

óvodapedagógus (Faddi Kismanók Óvoda és Bölcsőde)

Gyermekjóga a Kismanóknál

A Faddi Kismanók Óvoda és Bölcsőde Tolna vármegyében, Fadd Nagyközségben található. Óvodánk jelenleg 6 óvodai csoporttal működik, illetve 2 bölcsődei csoporttal. A jövő nevelési évtől 5 óvodai csoporttal indulunk, így helyet kap épületünkben egy egycsoportos mini bölcsőde.

A gyermekjóga egyelőre csak egy csoportunkban zajlik aktívan, de tervezzük szélesebb körben való bevezetését. Egy kollégánk rendelkezik gyermekjóga-oktató továbbképzéssel.

A heti rendben a gyermekjóga a mese után kapott helyett, amikor a gyermekkel közösen mozgással „feldolgozzuk” a mesét. A mese szereplőinek bőrébe bújunk kicsit, „eljógázzuk” őket. Voltunk már fák, szőlőszemek, horgásztunk a tóban stb. Kolléganőm aktívan részt vesz a Boldogságóra Programban, így annak elemeit is igyekeztem beépíteni a jógatevékenységek alkalmával. Így rendszerint helyet kap minden mese utáni jógában valamilyen érzélem feldolgozása is. Vidámság, szomorúság, félelem, izgatottság, düh, felszabadultság, büszkeség, bátorság, elfogadás, hála.

Az idei nevelési év elejétől rendszeresen jógázunk, a gyermekek nagy örömeire, hiszen mindig várják, elképesztően élvezik. A reggeli beszélgetőkörünkbe is beépítettük, így minden reggel macis napüdvözléssel indítjuk a napot. Talán kijelenthetem, hogy hosszú hónapok kitartó munkája meghozta a sikert: a relaxáció is rendkívül könnyen/jól megy a gyermekeknek. Néhány

gyermeknek kezdetben nehezen ment az ellazulás, ám egy kis segítséggel mindenki megtanulta ellazítani a testét, illetve az elméjét. Ilyenkor főként simogatást, gyengéd érintéseket alkalmazunk. Amikor már kezdtek jól menni a pózok, bevettem valami újat. Páros pózokat! Hidat, szívet stb.

Nagy sikert arattam vele. Attól kezdve mindig ezt kérték, ezeket a játékos pózokat szerették volna. Fontos megemlítenem, hogy a Maci csoportnak kifejezetten erőssége az összetartás, együttműködés, az egymás segítése. A másik újítás a jógakártyákkal való játék volt. Székkfogaló mintájára 3-4 kártyát váltogatva kellett felvenniük az adott pózt, amikor megállt a zene. Kockával dobhattak, majd mindannyian felvették az adott pózokat. A relaxáció/pihenés alkalmával is folyton újultunk, hiszen több formáját is kipróbáltuk. Egybekötve légzésmegfigyeléssel, meditációs zenére, csendes óvodapedagógusi beszéddel összekapcsolva, párosan – egymás arcát/hátát simogatva, illetve hangos relax-mesére is. Jó idő esetén a szabadban jógázunk, ha lehet, mezítláb a fűben, így még több érzéket megmozgatunk. A szabadban végzett relaxáció is a fűben fekvéssel zajlik, közben hallgatjuk a madarak csicsérgését, a természet hangjait.

A gyermekjóga számos jótékony hatása közül néhányat említek csak a teljesség igénye nélkül: fejleszti a mozgáskoordinációt, az egyensúlyérzékletet, a testtudatot, az érzelmi intelligenciát, erősíti az immunrendszert és a kitartást.

Batancs Enikő

csoportvezető és mentoróvodapedagógus, Gordon családtrainer (Németország, Hessen tartomány)

A közös gondolkodás szabadsága

Hogyan adjuk meg a gyerekeknek demokratikus nevelés alapjait?

Több évnyi főiskolai tanulás, tömérdek pedagógiai előadás meghallgatása és rengeteg módszertani foglalkozástervezet megírása után, már gyakorló pedagógusként szembesülhetünk azzal a ténnyel, hogy valamiről még nincs elegendő tudásunk. Ez a hiányzó tudás nem más, mint a **demokratikus nevelési módszerek ismerete, melynek megismerése során válik a gyerekek számára igazán egyértelművé az, hogy mit is jelent demokráciában élni. Az a gyermek fog tudni felnőtteként valódi demokratikus értékeket képviselni, aki maga is megismerheti azokat. A változást úgy a legkönnyebben elérni, ha a legelején kezdjük: az oktatásnál, nevelésnél.**

A pedagógusok nevelési hozzáállása alapvetően meghatározza azt, hogy a gyermekek milyen tapasztalatokra tesznek szert az óvoda falain belül. Amennyiben a felnőtt tudatosan alkalmazza a demokratikus nevelési eszközöket, úgy lehetőséget ad a gyermekek számára az **esélyegyenlőség, szólásszabadság, tolerancia és a szabad véleménynyilvánítás** megismerésére és ezen értékek elsajátítására. Mi több, a pedagógus valóban tesz azért, hogy a gyermekjogok az óvodában is megvalósuljanak.

A demokrácia alapja, ahogyan a demokratikus nevelés is az egyenrangúság, ennek gyakorlására pedig az óvoda védett környezete tökéletes helyszínt biztosít. A pedagógus nevelés során a gyermekre, mint egyenrangú félre tekint, akinek beleszólása van abba, hogy az óvodai csoport életében mi és hogyan történjen: milyen témák legyenek feldolgozva, hova menjen a csoport kirándulni, milyen legyen a berendezés, milyen mesét olvassanak stb. – természetesen életkornak megfelelő módon. Minden gyermek véleménye fontos, és minden gyermeknek lehetősége van kifejezni a gondolatait és beleszólni a foglalkozások tervezésébe és a csoport életébe. Ennek van egy külföldön már régóta használt szakkifejezése: **participáció**.

A participáció definícióját Richard Schröder így fogalmazta meg: *Pedagógiai szempontból participációnak nevezzük a részvételi demokráciát, azaz a gyermekekkel való közös döntést, közös tervezést, a gyermekek beleszólási jogát, egyenrangú részesedést és részvételét.*

Első hangzásra ez egy lehetetlen feladatnak tűnik akkor, amikor az óvodai csoportok túlszűfoltak, és a pedagógus feje fölött tömérdek teendő tornyosul. A jó hír az, hogy ez nem egy plusz feladat, amit a pedagógusnak teljesítenie kell, hanem egy hozzáállás, aminek elsajátításával az óvodai élet részévé válik a demokratikus nevelés – ezt pedig utólag is lehet tanulni, diplomaszerezést követően is.

A demokratikus hozzáállás elméleti elsajátítása természetesen mit sem ér megfelelő participációs módszerek nélkül. *Minden tudás akkor használható csak, ha vannak praktikus módszerek, melyek a mindennapos óvodai életbe átvihetők, és működnek.*

Néhány a külföldön már elterjedt participációs módszerek közül:

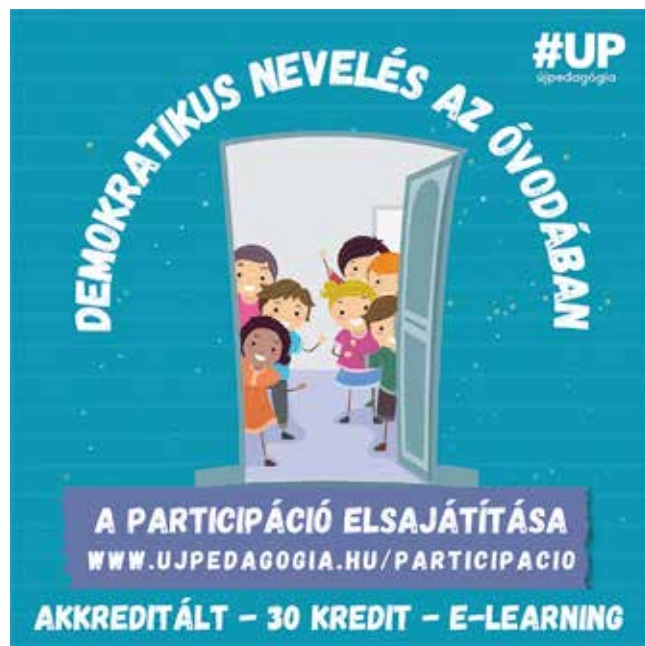
- Csoportkonferencia
- Óvodakonferencia
- Beszélgetőkör
- Panaszfal

„A gyermekek akkor tudnak az óvodai élet tervezésében részt venni, ha a felnőtt erre lehetőséget biztosít. A felnőtt feladata bevonni

a gyermekeket a mindennapokba, az ő kezdeményezésére indul be a gyermekek kreativitása és fantáziája, ő nyitja meg a lehetőséget a közös ötletelésre. Mondhatni úgy is, a felnőtt adja meg a gyermekeknek a közös gondolkodás szabadságát a hatalmánál fogva.”

Az óvoda nem más, mint a társadalmunk kicsiben. A benne élők egy közösséget alkotva szervezik meg a mindennapokat, és közösen dolgoznak azért, hogy az intézmény mindennapjai gördülékenyek legyenek. Nemcsak a felnőttek, hanem a gyermekek is ennek a közösségnek a tagjai, így nekik is megvan minden joguk ahhoz, hogy életkornak megfelelően szerepet vállalhassanak annak működésében. A gyermekközpontú tervezés így átalakul: a demokratikus hozzáállással a gyermekekkel közösen történik az óvodai élet tervezése és szervezése, nem pedig a gyermek érdekeit nézve, a felnőtt által.

Az óvodapedagógus szerepe talán még fontosabb, mint eddig volt, hiszen tudjuk: óriási jelentősége van a nevelési hozzáállásának abban, hogy létrejön-e már óvodáskorban a demokratikus értékekre nevelés, vagy sem.

¹ A fenti idézet, amely nagyon jól összefoglalja a demokratikus nevelés lényegét, az #Újpedagógia egyik óvodapedagógusoknak készített akkreditált képzéséből származik. Ez a képzés az egyedüli jelenleg, ahol gyakorló pedagógusok valós és használható tudást szerezhetnek az óvodában is működő demokratikus neveléssel kapcsolatban.

Képzés neve: „Én is beleszólhatok a felnőttek dolgába” – a demokratikus nevelés az óvodában, a participáció elsajátítása

Formája: 100% online

Időtartam/ kreditpont: 30 óra/ 30 kredit

Engedélyszám: 161/10/2023

További információ és jelentkezés: <http://ujpedagogia.hu/participacio>

Prof. Dr. Gyarmathy Éva

klinikai és neveléslélektani szakpszichológus, tudományos főmunkatárs ([MTA] TTK Kognitív Idegtudományi és Pszichológiai Kutatóintézet)

A fejlesztő környezet átalakítása, avagy tehetségfejlesztés címkék nélkül¹ (3. rész)

Tapasztalatalapú tudás

A 20. századi tehetséggondozás az oktatással összeforrott, és ez a mai napig tartó teher, amelyet alig sikerült megváltoztatni. Jellemzői:

- Szűk kiválóságképre épülő – nem tud mit kezdeni a különlegességekkel, akik a tehetséggel valóban erősen felülreprezentáltak.
- Atyáskodó – szakemberek határozzák meg a fejlődés szükségleteit, a gondozást, a programokból kirekesztődnek a saját útjukat járók.
- Központosított – a helyi sajátosságokat nem tudja figyelembe venni, ezért keveseknek nyújt megfelelő háttér.
- Minősítés-hangsúlyú – címkéket használ, ami sokszor a tehetségfejlődést gátolja, mert az elvárásoknak való megfelelés felé terel.
- Versengésre készítő – az egyedi kiválóságot hangsúlyozza, jutalmazza.
- Bizalmatlan, túlszabályozott – folytonos igazodásba és bizonyítási kényszerbe erőlteti a résztvevőket.

Ezzel a szemlélettel nem is csoda, hogy a tehetséget keresni kell. A tehetség megjelenik, ha a környezet erre lehetőséget ad. A fentiek viszont messze nem optimálisak a tehetségfejlődés szempontjából.

A tehetséget nagyon korai életkorban az önállóság jellemzi. Lehet, hogy a cipőfűzőjét nem tudja bekötni, és minden apróságért figyelmeztetni kell, de azt tudja, hogy melyik könyvet szeretné megkapni, melyik hangszer érdekli, mire van szüksége a kísérlethez, mit akar kikeresni az interneten, mivel akar játszani stb. Amit elhatároz, azt véghez is viszi. Ha nem abban a pillanatban, majd később. A tehetségnek szabadságra van szüksége, a fejlődéshez pedig tevékenység kell. A tapasztalatalapú tudásszerzés² mindenki számára optimális kihívást jelent, mert a tanulási környezet sokféleségét és az önirányított tanulást biztosítja.

A tapasztalatalapú tudás olyan helyzetben szerezhető, ahol

- a tanulók aktívak,
- sokféle módon, önállóan, saját időbeosztásban tevékenykedhetnek,
- nincsen tanítás, hanem mediáció által történik a tanulás támogatása.

Az elrendezés alapvetően több kisebb, 3–5 fős csoportra épül. Egy-egy csoport azonos feladatban tevékenykedik, de nincsen meghatározva, hogy együtt kell dolgozniuk. Lehet egyedül, párban, trióban vagy csapatban tevékenykedni. Lehetőség van egymásnak segíteni, egymással megosztani a tudást, illetve szabad egymást utánozni, egymásról másolni. A csoportok a feladatok köré alakulnak. A foglalkozás kezdetén választhatnak a résztvevők, hogy mivel szeretnének foglalkozni. Ebben a helyzetben mindenki sikeres lehet, és tanul, fejlődik a saját ütemében. A fel-

adatokhoz minden információ elérhető tableten, képeken vagy írott formában – a résztvevők életkora és képességei szerint.

Például óvodában egy tapasztalatalapú tudásfoglalkozás ilyen lehet:

1. asztal – egy tableten egyszerű origamihajtogatásokat nézhetnek meg a gyerekek. Az asztalon rendelkezésre áll hajtogatópapír és színezőeszköz, valamint egy nagyobb lap, amire a hajtogatott darabokat elhelyezhetik, mint egy 3D képet alkotva.

2. asztal – az asztalon egy A2-es rajzlapon egy megkezdett kép van, amin már vannak értelmezhető elemek, például állatok, növények vagy épületek. Ezeket lehet tetszés szerint kiszínezni és hozzárajzolni, hozzáragasztani bármit. Színes ceruzák, ragasztó, olló, üres papír és előre rajzolt elemek vannak az asztalon.

3. asztal – mozaik elemek vannak az asztalon, és különböző minták a kirakáshoz, illetve félig kész és teljesen üres mintakeret is van. A gyerekek maguk találják ki, hogy mit akarnak tenni.

4. asztal – egy tableten egyszerű ujjbábok készítését ismerhetik meg a gyerekek. A bábok segítségével történetet tudnak előadni. Az asztalon van minden eszköz, amivel ezeket megvalósíthatják.

Ilyen lehet a feladatok kiadása, akkor is, ha egy múzeumba, erdőbe, piacra, sportterembe, bárhova mennek a gyerekek. Különböző feladatokat választhatnak, amiben saját döntésük alapján önállóan vagy közösen tevékenykednek.

A foglalkozások többször ismétlődnek, hogy a gyerekeknek legyen lehetősége sok mindent kipróbálni. Egy-egy foglalkozás témái lehetnek többé-kevésbé hasonlóak, ahogy a fenti példában, de nagyon különbözőek is. Az önálló tevékenység a lényeges, vagyis a mediátor csak akkor avatkozik be, ha valaki kéri, illetve, ha súlyosabb elakadást vagy konfliktust lát. A kisebb problémák esetében lehetőleg kívül marad, hogy a gyerekek egymás között, egymást segítve, megegyezve tudjanak továbblépni.

A foglalkozás bevezetése közös éneklés vagy mese, valamint az asztalok/feladatok bemutatása, a szabályok tisztázása – a csoportok mekkorák lehetnek, mire kell vigyázni stb. A foglalkozás végén a gyerekek megnézhetik egymás alkotását, bemutathatják, ha szeretnék, hogy mit alkottak, megünneplhetnek az eredményeket közösen.

A tapasztalatalapú tudásszerzés során a konkrét ismeret, készség vagy kompetencia megszerzése mellett három fejlesztési területet kell mindenképpen érintenie a feladatoknak:

1. Szenzomotorium – az idegrendszer érését és harmóniáját erősíti.
2. Nyelvi kifejezés – a beszéd és nyelvhasználat a kommunikáció alapja.

¹ MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Program keretében készült tanulmány.

² A tapasztalatalapú tudásról részletes információ érhető el ezeken az oldalakon: https://www.tani-tani.info/tapasztalat_alapu_tudas_i és https://www.tani-tani.info/tapasztalat_alapu_tudas_i

3. Algoritmikus gondolkodás – a dolgok rendje, egymásutáni-sága, egymáshoz való viszonya szabályosságra és a logikus gondolkodásra késztet.

Mindhárom terület minden életkorban fejlesztendő. A feladatok nyílt végű volta miatt az egyéni utak és a kreativitás is megjelenhet, miközben a foglalkozások tartalma, témája követhet bármely előírt vagy választott menetrendet.

A 21. századi fejlesztő környezet majdnem teljesen fordítottja, mint ami volt, és ami még most is gátolja a fejlődést:

- Sokféle fejlődésre és nem szűk kiválóságképre épülő.
- Autonómiát biztosító és kevésbé atyáskodó.
- Decentralizált, hálózatos és alig központosított.
- Megismerés hangsúlyú és csak néha minősítő.
- Együttműködésre késztető és néha versengő.
- Nyílt, nyitott és nem bizalmatlan, túlszabályozott.

Egy ilyen környezetben a tehetség is szabadon fejlődhet, és megmutatkozik.

Takácsné Szabó Melinda

KRE PK Neveléstudomány MA hallgatója

Logikai-matematikai tehetségígéretek az óvodában (1. rész)

A matematika iránti fogékonyság már óvodáskorban fellelhető. Ezen érdeklődésre építve számos tevékenységterület közelebb hozható a gyermekekhez, így az erősségeikre építve fejleszthetjük azokat a területeket, melyekben kevésbé sikeresek. A matematika csodálatos, sokszínű világa a gyermeki felfedezés alappillére, szerves része a mindennapjainknak, így az óvodai életnek egyaránt.

A jelenlegi gyakorlatra és a tehetségfejlesztő szakemberek tapasztalataira építve állítottam össze egy tulajdonságlistát matematika területen az óvodás korra vonatkozóan. Ezen tulajdonságlista alapján megkönnyíthető az ezirányú érdeklődés azonosítása megfigyelés útján. A vizsgálat elemzi a jelenlegi gyakorlatban alkalmazott azonosítási módszereket, eljárásokat is. A kutatás azon kérdésekre kívánt választ találni, melyek megválaszolása elengedhetetlen a kisgyermekkori logikai-matematikai tehetséggondozás tekintetében. A témával kapcsolatban kevés szakirodalmi vonatkozást találunk, amely az óvodáskorra vonatkozik. A tehetséggondozás tekintetében alapvető kérdés, hogy melyek azok a tulajdonságok, amik elsődleges jelei lehetnek a gyermek átlagon felüli képességeinek logikai-matematikai területen. Érdekes-e, tudjuk-e a tehetség mértékét mérni óvodáskorban, mikor érdemes elkezdni a képességek mérését? Milyen azonosítási módszerekkel dolgoznak a szakemberek a kisgyermekeket illetően?

A tehetség azonosítása

„A tehetség természeti erő, amely a megjelenésére alkalmas környezetben alkotóerővé válhat” (Gyarmathy, 2012:6). Ahhoz,

hogy ezt az erőt felszabadítsuk, azonosítani kell a tehetségeket. Dr. Czeizel Endre megkülönböztet három tehetségfogalmat: giftedness – potenciális tehetséget, talentum – a megvalósult tehetséget és a géniuszt – párját ritkító tehetséget. Amit az óvodai-iskolai tehetségazonosító munka során keresünk, az a potenciális tehetség, mint tehetségígéret (Dávid-Hatvani-Héjja-Nagy, 2014).

Az azonosítási folyamatnak a tehetségígéretek tekintetében az alábbi négy területre kell kiterjednie: (1) átlag feletti általános képességek; (2) átlagot meghaladó speciális képességek; (3) kreativitás; (4) feladat iránti elkötelezettség (Izsóné-Hujber, 2015:33–34).

A tehetségterületek középpontjában, különösen óvodáskorban, a csoport összes gyermekének fejlődése áll. A differenciálás alapját a képességek aktuális színvonala jelenti.

A logikai-matematikai tehetségek tekintetében a kutatók leginkább a 10 év feletti gyermekek megfigyelésére helyezték a hangsúlyt. Kevés szakirodalom foglalkozik kifejezetten a kisgyermekkori matematikai tehetségekkel, ami különös, hiszen a zenei és a matematikai érdeklődés, tehetség mutatkozik meg leghamarabb. A matematikai tehetség az életkorral együtt változik, így nem lehet ugyanazokat a módszereket alkalmazni a különböző életkorokban. Más eljárás szükséges kisgyermekes esetében, mint tizenéveseknél. A kisgyermekkori megmutatkozó kiemelkedő matematikai képesség és érdeklődés, melyet elsősorban a magasabb szintű gondolkodás és az absztrakciós képesség korai megjelenése jellemez, később többnyire más területre kanyarodik. A matematikai tehetség korai felfedezése éppen ezért több szempontból is

jelentős (Gyarmathy, 2002). A matematikai tehetség már kisgyermekkorban megmutatkozik ugyan, de a nagy teljesítmények inkább az ifjúkorra várhatóak. A legtöbb matematikai tehetség már húszéves koráig komoly tudományos eredményeket ért el. Armstrong (1994) szerint virágzása nagyjából 40 éves korig tart, ezt az életkort meghaladón kiemelkedő matematikai alkotásokat már nem hoztak létre (Gyarmathy Éva, 2002).

A kiváló matematikai gondolkodású gyermekek nagyon korán érdeklődést mutatnak a számok iránt. Szinte mindent megszámolnak, elsősorban kiváló számolási képességükkel tűnnek ki társaik közül. Természetesen a kiváló számolási képesség nem jelenti azt, hogy a gyermek matematikai tehetséggé válik (Józsa, 2000).

A tehetségazonosítás nem egyszeri alkalom, sokkal inkább egy tehetséggondozási tevékenységbe ágyazott folyamat, amely végigköveti a tehetségígéretek fejlődését. Minél több forrásból szerzünk információkat a gyermek teljesítményéről, képességeiről, annál megbízhatóbb az azonosítás (Dávid-Hatvani-Héjja-Nagy, 2014).

Azonosítási módszerek

A matematikai tehetség azonosítására, szemben például a zenével, kiválóan használhatóak az IQ-tesztek. A matematikai tehetség, már a születéskor adott, amelyre a megfelelő környezet stimulálóan hat, így már korán jó esély van a felismerésére. Fő irányelvek az azonosításban:

- a) Kisgyermekes esetében: térbeli-vizuális játékok, rejtvények.
- b) Objektív képességtesztek használata.
- c) Matematikai feladatok.

d) Geometriai rejtvényekkel jól mérhető az egyes tehetségvonások.

e) Térbeli-vizuális képességeket, memóriát mérő eljárások.

f) Intelligenciatesztek, Raven-féle tesztek segítségével (Kovács-Balogh, 2010:53).

Az elemi számolási készség felmérésére jól használhatóak a DIFER-tesztek (Józsa, 2000). Az szakirodalom alapján a matematikai tehetség azonosításában számos matematikai képességet mérő eljárás geometriai rejtvényből áll, ez az egyik irányelv (Gyarmathy, 2002).

Kutatásom során felkerestem minden pedagógust, aki logikai-matematikai tehetséggondozással is foglalkozik, így 242 fő magyar szakember szemléletét ismerhettem meg a korai matematikai tehetséggel kapcsolatban. Tapasztalataik megismerése, a tehetségazonosítás általuk használt módszereinek feltárása volt az alap a tulajdonságlista elkészítéséhez.

A tehetséggondozással foglalkozó szakemberek (N = 242), megjelölték a logikai-matematikai területen, az általuk

leginkább használt azonosítási módszereket Leggyakrabban a térbeli-vizuális képességekre fókuszáló játékokat, mérőeszközöket alkalmazzák (76%). A matematikai feladatok, geometriai rejtvények szintén használatosak. Ezek az eljárások, valamint az óvodapedagógus jellemzése jól alkalmazható lehet kisgyermekkorban is. (Ebben a korban még jelentősen hagyatkozunk a szülő jellemzésére is.)

(A következő lapszámban folytatjuk.)

DIGITALIZÁCIÓ ÉS ONLINE VILÁG AZ ÓVODÁBAN

Dr. Baracsi Katalin

LL. M családügyi szakjogász, LL. M infokommunikációs szakjogász, internetjogász, közösségimédia-tréner

Sango és az internetjogász az oviban

2022 szeptemberében Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat Egyesített Óvoda vezetésével izgalmas kalandba vágtunk. Hat tagóvodájuk (Angyalkert, Hétszín, Napsugár, Ákombákom, Pöttyös, Napraforgó) nagycsoportosaival és óvodapedagógusaival gondolkodtunk együtt a digitális minden napokról. Mesés-mozgásos, robotikai elemeket tartalmazó interaktív foglalkozásaim során a legkisebbek online szokásait, világát ismertem meg. A hat, egyenként 30-35 perces találkozások az Online Sangoval mesekönyv (1. előző cikk) történeteire épültek, és sok-sok új információt hoztak magukkal.

Az online játékok világa

A nagycsoportos korosztály igazi szakértőnek bizonyult a számítógépes játékok világában. A most népszerű Minecraft, Fortnite, Roblox, de a 18+-os játékok is szóba kerültek. Szívesen játszanak, de a nagyobb korosztályhoz képest itt erősebb a szülői kontroll, időkorlát felállítása.

Egészséges képernyőidő

A gyerekek ismerik és sokuk számára már most kellemetlen a Google Family link vagy más szülői felügyeleti rendszerek használata, több önállóságra vágnak. Meghallgattam olyan történeteket is, hogy valaki este vagy az óvodába indulás előtt reggel titokban tabletezik. Fontosnak tartom, hogy ennél a korosztálynál világos képernyőszabályok legyenek, hiszen az időérzéke még nem olyan mint egy felnőttnek. A korlátlan eszközhasználat pedig negatív irányba befolyásolhatja a pihenőidejét.

Ijesztő és félelemkeltő tartalmak

Egy óvodát leszámítva szinte minden csoportban előkerültek az aktuális horrorfigurák: Bohóc (AZ című film karaktere), Granny, Chucky, Annabelle, Momo, Squid Game maszkos alakjai és a Zöld Lámpás piros-lámpás játék óriás babája. Közel egy éve Huggy Wuggy néven új szereplő jelent meg a digitális színpadon. Ez egy 2021-es horrorvideójáték szereplője (medveszerű, kék

színű, éles fogú karakter), aki a játék kereteiből kilépve még a Youtubekids szűrőjét is becsapva mindenhol beszivárog. Az óvodások rajonganak érte, a szülők és én pedig értetlenül állunk a helyzet előtt. Egy gyerek félelemfeldolgozása más, mint egy felnőtté. Több időre, aktív figyelemre, meghallgatásra és az újbóli biztonság kialakítására van szüksége. Lehet, hogy egy adott pillanatban nem érez semmit, de akár néhány órával vagy héttel később rettegni, szorongani kezd, rémálmai lesznek. Ezek a hatások akár több hónapon keresztül is tarthatnak. Erre biztosan nincs szüksége egy kisgyereknek.

A digitális eszközökkel történő tanulóhoz való jog – gyerekbarát, fejlesztő tartalmak

A dinokról a neten keresgélő Zora meséje volt a legnépszerűbb történet az ovisok körében. Nagyon lelkes dinoszakértő, -rajongó ez a korosztály, és már ők maguk is használják az online felületeket tanulásra. Legyen szó egy meséről, színezőről, táncos videóról, számítógépes játékról, de volt, aki már a netről tanult meg mesét, mondókát, vagy épp egy új receptet próbált ki az anyukájával.

Adatvédelem

A szelfiküldés köré épülő mese feldolgozása igencsak megosztó volt. Voltak olyan csoportok, ahol egyértelmű volt a válasz, hogy

ismeretlennek sem szelfit, sem semmilyen más fotót nem küldünk. Voltak viszont olyan közösségek, ahol egy szelfi vagy épp a háziál-latról küldött kép még belefér. Itt mindenképp érdemes erősíteni a szülői jelenlétet, és beszélni arról, hogyha bármi furcsa dolog történik az általuk használt helyeken, akkor azonnal szólni kell egy felnőttnek.

Egy felnőtt példamutató magatartása, aki a helyes médiahasználatra ösztönöz

Az utolsó találkozás során a gyerekek arra is választ kaptak, hogy

Sango miért is robot nindzsa. Az Abacusán Stúdió jóvoltából a foglalkozásokat saját, táncoló robottal zárom. A mesében pedig a szülők eszközhasználatát kerülöm. Itt is nagyon őszinték voltak a gyerekek. Kiderült, hogy bizony minket felnőtteket is magába szippantanak az okoseszközök, és ez nagyon zavarja őket, mindenki kivétel nélkül igényli azt, hogy rá figyeljenek, vele foglalkozzanak.

Bízom benne, hogy Sango digitális kalandjai tovább folytatód-nak az óvodákban, hiszen a legkisebbeknek is jár a biztonságos, értékes és pozitív élményekben gazdag digitális világ!

(A következő lapszámban folytatjuk.)

Fóris Marietta

óvodapedagógus, családkonzulens, a Csip-Csup Csodák Magánóvoda intézményfenntartója

A digitalizáció helye és szerepe az óvodáskorú gyermekek életében (3. rész)

Mit keres az óvodában a digitalizáció? Mégis, kinek a kompetenciájáról van szó?

Amikor az óvodai nevelés folyamatában a digitalizációról beszélünk, vegyes érzelmekkel tesszük. Már hallom is, ahogy mondjuk egymásnak: „nincs helye az óvi-ban, játsszanak, mozogjanak, énekeljenek, meséljünk, eleget használják otthon a kutyüket stb.” A kérdés nem csak szakmai, de generációs kérdések okán is vitatott.

Ahhoz, hogy egy új lehetőséget jól használjunk a munkánk során, meg kell vele ismerkednünk, el kell benne mélyednünk, meg kell találnunk a saját motivációnkat is benne, tudnunk kell hinni a létjogosultságában, előrevetített és pontos hipotézisünknek kell a jövő munkaerőpiacának és más egyéb, a jövő generációját erősen érintő, olykor a saját kompetenciáinkat és ismereteinket is meghaladó kérdésekkel is tisztában kell lennünk.

Mindezt természetesen úgy, hogy a gyermekek mindenek felett álló szükségleteit tartjuk a legmesszemenőbbekig előtérben.

A digitális kompetencia óvodai nevelésbe történő integrálása elsősorban a pedagógusok korszerű szakmai és módszertani fejlődésével kezdődik, melyen keresztül tudatosan, minőségileg, mennyiségileg és módszertanilag a gyermekek életkori sajátosságaihoz, egyéni képességeihez és szükségleteihez igazítottan épülhet be a digitalizáció az óvodai nevelés mindennapjaiba.

Amit nem ismerünk, aminek a pontos

szakmai módszereivel, lehetőségeivel és eredményeivel nem vagyunk tisztában, ha nem állnak rendelkezésre az óvodánkban az infrastrukturális lehetőségek, a képzések elérése esetleg finansziális, vagy humánerőforrás okán nehézkes, nehezen tudjuk integrálni a napi munkánkba.

Pedig a **digitális kompetencia a pedagógusok számára nélkülözhetetlen készség, és a XXI. század nagy kihívása is.** Egy kutatás szerint Magyarországon a digitálisan képzett pedagógusok száma 31 000 óvodapedagógusból mindössze 2360 fő – ebből csak 3% használja a digitális tudását az óvodai nevelésben. Jól képzett pedagógusok szükségesek ahhoz, hogy a kisgyermekek digitális oktatása a jövőben már ne a felzárkózásról szóljon, hanem lehetőleg minél egyenrangúbbak lehessenek a fejlettebb európai országokban élő kortársaikkal.

A digitális online térben történő tájékozódás, a lehetőségek kihasználása, felhasználása, a tudásbővítés hidat épít a pedagógusok között, és más, a nevelő-oktató munkához elengedhetetlen autodidakta önképzéshez és az online tanfolyamok lehetőségeihez. Magabiztossá és kompetenssé tesz a digitális felkészültség, és további motivációt ad az újabb információk megszerzéséhez, megosztásához. A pedagógusok elismerésében fontos szerepet játszik a digitális műveltség, a digitális kommunikáció, a digitális EQ és IQ, a magunk körül hagyott digitális lábnyom pedig mindenről árulkodik. Ezért is innovatív volt a projekt, hiszen ezekről a kérdések-

ről több előadásban is fontos ismereteket kaphattak a részt vevő kollégák. A sikeres megvalósítás feltétele a vállalt célok, feladatok teljesítése – a korszerű, digitális oktatási módszerek megismerésével és alkalmazásával, a pályázat gyakorlati elemeinek integrálásával a részt vevő pedagógusoknak és intézményeknek kapu nyílik Európára. Az Európai Unió digitális elvárásai, a modern kor, a digitális térben való tájékozódás és kommunikáció, valamint az oktatási kultúra és a nyugat-európai integráció feltételeihez való sikeres alkalmazkodás, együttműködés az oktatás sikerességén is alapul. Ezért **fontos, hogy térségünk pedagógusai is jól képzett, a digitális kompetenciákban, módszerek, eszközök alkalmazásában jól felkészültek, magabiztosak legyenek.**

A projekt megvalósítás generációkat kapcsolt össze – az X, Y, Alfa és Z generáció digitális igényei, motiváltsága, eszközismerete és használati szokásai, ismeretei kerültek összhangba, és kaptak lehetőséget egymás tudásának és tapasztalatainak felhasználására, egymás tudásgyarapításának segítésére. Ennek a tapasztalati értéke jól illeszthető a fiatal és idősebb generáció együttműködésének, tapasztalatainak, egymás megbecsülésének fontosságában és szükségességében, és fontos egymás értékeinek elismeréséhez.

Ez volt a kezdet – ezek a gondolatok adták a nyitottságot a következő konferenciák szervezéséhez.

(A következő lapszámban folytatjuk.)

Dr. Szarka Júlia

főiskolai tanár, pedagógia szakos előadó, ének-zene tanár (Károli Gáspár Református Egyetem Pedagógiai Kar)

Zenei jó tanácsok a gyermek zenei fejlődésének támogatásához (4. rész)

|| Az adventi készülődés remélhető nyugalma lehetővé teszi, hogy újragondoljuk a zenei nevelés jelentőségét. Kedvenc Kodály-idézetem mindent elmond: „Hozzon a gyermeknek mindenki, amit tud: játékot, zenét, örömet...”¹

A gyermek zenei képességfejlődését támogató „naponta” előforduló lehetőségek

• Az érkező gyermekek fogadása időnként (!) énekes köszöntéssel, amire a gyermek gyakran válaszol hasonlóan, akár énekes beszélgetés is kialakulhat. Dallamiritmikái visszhangjátékra, ill. kitalálásra törekedjünk.

• Vigasztalás, babusgatás ölbeni játékokkal, melyhez érdemes tanulmányozni az „Ének a bölcsődében” könyv – lassan feledésbe merülő – kedves dallamait (Kicsi orr..., Érik a dinnye..., Hopp, cine-... stb.).

• Konfliktusok megoldása egy tréfás kiszámolóval (pl. ÉNÓ-4... akire jön 13, azé lesz a vitatott játék), a helyzethez illő dal éneklésével (pl. lányok-fiúk vitája helyett az ÉNÓ-101).

• A játéktevékenységbe mondókákat, dalokat lehet csempészni (babakönyhai Borsót főztemtől az építőszőnyegen történő kocsikázásig). A velünk közösen éneklő, mondókázó gyereket nagyon dicsérjük meg, akkor is, ha nem tökéletes a dallam, a ritmus, biztassuk a többieket is hasonló „produkciókra”!

• Ritmizáló és megzenésítő játékok alakulhatnak ki, pl. kiszámoló mondókák (*sajnos, mintha csak az Ecc-peccel lehetne kiszámolni?*) megzenésítése (akár egyszerű szó-mi vagy mi-re-dó fordulattal) is remek feladat lehet, de érdemes megfigyeltetni a gyerekekkel, hogy izgalmasabb a játék, akkor, ha minden szótagra rámutatnak valakire. Vagyis nem az egyenletes lüktetés, hanem a mondókaritmus szerint dől el valakinek a sorsa. Természetesen az óvodapedagógus tudja felmérni, hogy ki alkalmas már erre a feladatra.

• Zenehallgatás a nap bármely szakában, elsősorban óvodapedagógusi énekléssel, hangszerjátékkal történjen. Az ettől elzárkózók tartsák a lejátsszóeszközöket testközelben, és hallgatassák a népi, klasszikusokat, igényes gyermekvers-zenésítéseket, ha a csoport légköre megengedi! Lehetőleg olyan zenét, ami máshol ritkán, sőt egyáltalán nem kerül a gyermek környezetébe, és ne engedjünk annak a könyörgésnek, hogy ők mindig ugyanazt szeretnék hallgatni. A gyermek érdeke az is, hogy találkozzon az „értékkel”. Egyéb tevékenységekhez (vizuális, játék) is érdemes háttérzenét adni, ez nem feltétlenül kell, hogy megfeleljen az adott témának, csak ha erre tudatosan készülünk (időn-

ként lépünk túl a „Négy évszak” aktuális tételén!).

• A pihenőidőben énekeljük a gyönyörű altatódallamokat is, melyek bőséggel találhatók a Törzsök- és a Forrai-könyvekben (Ének a bölcsődében, Európai gyerekdalok).

• Szintén éljünk az énekes elkészítés, búcsúztató dallam lehetőségével a szobából távozó gyermek esetében, a még maradó gyereket is biztassuk erre, akkor is, ha a szülők kezdetben furcsán tekintenek ránk! Ennek megoldására a szülői beszélgetőkörön beszéljünk a zenei alkotókedvről!

Az általam átélt „történet” is jelzi, lehet jól tervezni: egy óvoda meghívott karácsonyi műsorukra, amelyen énekelt a szülők kórusa, az óvók és dolgozók kórusa, majd együtt duót játszott két hegedűs kislány, régebbi ovisok. A zene mellett a felnőttek bábelőadást is adtak saját készítésű bábokkal, amit örömmel néztek a gyerekek, hiszen nem kellett izgulniuk, hogy jól bemagolták-e a műsort.

Sajnos hallottam olyan karácsonyról is, ahol a szülők azt kérték, pompomtánc legyen inkább az unalmas betlehemezés helyett. Ez meg is valósult, jó sok pénzből, a játékidőből elrabolt értékes percek feláldozásával.

AJÁNLOTT IRODALOM:

- **Kodály Zoltán:** Zene az óvodában. *Zeneműkiadó, 1958, 12.*
- **Forrai Katalin:** Ének az óvodában. *Editio Musica, Budapest, 2004.*
- **Forrai Katalin:** Ének a bölcsődében. *Zeneműkiadó, Budapest, 1986.*
- **Törzsök Béla:** Zenehallgatás az óvodában. *Editio Musica, Budapest, 1982.*
- **Forrai Katalin:** Európai gyerekdalok I-II. *Holnap Kiadó, Budapest, 1999.*

¹ Kodály Zoltán: Visszatekintés I., 134.

Horváthné Aczél Judit

mester óvodapedagógus, TSMT terapeuta (Szent László Óvoda és Bölcsőde, Jászszentlászló)

A mozgás szerepe az óvodáskorú gyermekek fejlődésében (3. rész)

Az óvodások tanulási zavarának tünetegyüttese (3/1. rész)

Előző írásomban a motoros rendszerben jelentkező eltérő tüneteket gyűjtöttem össze. Kitértem arra is, hogy az óvodások fejlődésében tapasztalható zavaroknak mi lehet az oka. Mozdásfejlesztő pedagógusként elsősorban azokkal a kisgyermekkel foglalkozom, akiknél organikus okok (is) fennállnak fejlődési problémáik mögött. Szeretném most összefoglalni, hogy milyen tüneteket vehetünk észre a pszichés-kognitív és a szociális területen.

A motoros terület után a másik fő tárgykör, ahol az átlagtól eltérő teljesítményt, feltűnő jeleket tapasztalhatunk, a **pszichés-kognitív terület**. Nehéz az eltéréseket csoportosítani, gyakran szoros összefüggések, kapcsolatok állnak fenn közöttük.

Hangsúlyozni kell, hogy az idegrendszeri éretlenség (amennyiben beigazolódik) nem azonos a gyenge értelmi képességekkel. Nem összetévesztendő a kettő. Nagyon okos gyerekeknél is kimutatható a tünetegyüttes, a tanulási zavar fennállhat. Azt is le kell szögezni, hogy ha csupán részképességzavar áll fenn, tehát csak bizonyos területeken látunk hiányosságokat, az még önmagában nem ad okot aggodalomra. Mint a szenzomotoros integrációval kapcsolatban leírtam, ha tünetegyüttest tapasztalunk, akkor kell tüzetesebb vizsgálat. A tünetek valódi hátteréről mindig szakembernek kell döntenie. Óvodapedagógusi feladatunk a prevención túl az, hogy hozzájuk irányítsuk a gyermeket a tünetek pontos leírását megadva.

Az előzőekben már kifejtett észlelési funkciók bizonytalan, túl-, alulműködését, a szenzomotoros funkciók deficitjét itt is meg kell említenünk, hiszen az érzékelés-észlelés az értelmi képességekhez tartozik. A következő észlelési szintekről van szó: akusztikus, vizuális, taktilis, vestibuláris (egyensúlyi), propioceptív (saját test érzékelése), kinezetikus (testmozgással kapcsolatos).

Az észlelési funkciókról természetesen soha nem önmagukban beszélhetünk. A különböző észlelési területekről érkező ingerek összekapcsolódnak. A megfelelő válaszhoz szükség van a keresztcsatornák hatékonyságára is, a különböző ingerek átfordításának képességére. Néhány példa ezekre:

– A képek egyeztetése hangokkal: a vizuális és akusztikus területek hatékony együttműködését,

– a beszéd, utasítás végrehajtása: az akusztikus és motoros területek hatékony együttműködését,

– a tapintott tárgy egyeztetése képpel: a taktilis-motoros-vizuális területek hatékony együttműködését,

– az állás csukott szemmel: a vestibuláris-proprioceptív területek hatékony együttműködését,

– a nyitott szemmel egyensúlyozás: a vestibuláris-vizuális-proprioceptív-kinezetikus észlelési területek hatékony együttműködését jelenti.

A keresztcsatornák szintje a szenzomotoros integráció folyamatának fejlődési állomása. Nyilván, ha az alapmodalitások működése nem kielégítő, a differenciáltabb válaszadás esetében is gyengébb teljesítményt látunk.¹

Gondot okozhat az éretlenség a laterális (jobb és bal oldal megkülönböztetése), a dominancia (egyik oldali szerv jobb teljesítménye), a szerialitás (sorrendiség) és a testkép alakulásában.

Az értelmi képességeket alapvetően meghatározza a szenzomotoros rendszer működése. Gondoljunk a koncentráció-képességre, a figyelemre! Ahhoz, hogy a gyermek figyelme életkornak megfelelő lehessen, azt fenntarthassuk, az (is) szükséges, hogy az érzékszervek által közvetített külső-belső ingereket folyamatosan, együttesen felfogja, feldolgozza, szűrje, a megfelelő emlékképeket aktiválja (Lakatos, 2000).

A tanulási zavarokhoz leggyakrabban a figyelemzavar vezet. Ez az a másodlagos tünet, amelynek hátterében az éretlen idegrendszer állhat. (Hangsúlyozni kell,

hogy tanulási zavarokhoz vezethet például a túl sok inger, a mértéktelen televíziózás és számítógépezés, érzelmi eredetű gondok, a túl nagy elvárások, a siettetés is.) Gerjesztheti a leírt szenzomotoros integráció hiánya és a primitív reflexprofil részleges fennmaradása is. A figyelemzavaros gyerekek éretlen statikus egyensúlyi reakciókat mutatnak (Lakatos, 2008). Fontos megjegyezni, hogy a motiváció, az érzelmi összhang, a biztos tájékozódási pontok feltétlenül segítik a figyelem akaratlagos képességét.

A hibásan működő funkció esetében letapadó, nehezen felkelthető, gyorsan elterelődő, megosztásra képtelen, rövid figyelemről beszélhetünk. Nagyobbaknál elvárható, hogy ne csak az érdeklődés legyen motiváló, hanem a szándékos (szelektív) figyelem is megjelenjen. „A koncentráció-képesség szenzomotoros szempontból feltételezi az érzékszervek által közvetített külső-belső ingerek folyamatos és párhuzamos felfogását, szűrését és szelektálását, a „lényeg” kiemelését s az ezzel kapcsolatos emlékképek mozgósítási képességét, valamint a jó motoros válaszok megtervezését, kivitelezését.”²

¹ Lakatos Katalin: Az állapot és mozgásvizsgálat. BHRG Alapítvány, 2008, 12. o.

² Lakatos Katalin: Az állapot és mozgásvizsgálat. BHRG Alapítvány, 2008, 13. o.

Az emlékezet (észlelési tapasztalatok elraktározása, az előhívás) nehézsége és a gondolkodás (ok-okozati összefüggések megértése, következtetés, ítélet, analízis-szintézis, az analógias gondolkodás) területeinek gyengesége szintén tünet lehet. Ne feledjük, sok esetben a szenzomotoros integráció hiánya felelős a tünetekért. Olyan funkciókra figyeljünk, mint pl.

- az ok-okozati összefüggések megértése,
- a situációk, helyzetek felismerése,
- következtetés megjelenése,
- alá-, fölé rendelések megfogalmazása,
- belátáson/tapasztalatokon alapuló logika megléte,
- biztos mennyiségfogalom kialakulása, számlépcső megértése,
- helyes sorrendiség (pl. napszakok, évszakok, sorrendjét érti, tudja; napirend ismerete),
- a problémamegoldás (pl. nincs az asztalnál szék, mit kell tenni?),

- mintamásolás (téri, síki, képi és akusztikus ritmusmotívum hibátlan folytatása),

- időrendi elrendezés (pl. fejlődésképek)
- önálló mesemondás.

Meg kell említenünk a beszédet. Sokszor tapasztaljuk, hogy a befogadó beszéd (passzív szókinccs) és a kifejező beszéd (tiszta hangképzés, grammatika, tartalmi, logikai jegyek), illetve a beszéd mennyisége (gátlástalanság, mutizmus) sem megfelelő a kisgyerekek esetében. Valószínűleg nem szeretnek képes könyvet nézegetni, nem megy a képolvasás, a vers- és mondókamondás.

Sajnos sok kisgyermek szenved a kommunikáció különböző területeinek zavarától. Itt olyan ép hallással rendelkező gyerekekről beszélhetünk, akiknél a beszédfejlődés menete nem indul meg, kórosan késik, vagy valamelyik területen rendellenesen működik. Tapasztalatom,

hogy az elmúlt 10-15 évben egyre több óvodát kezdő kisgyereknél a beszédfogyatékosság (is) fennáll. Háttérben állhatnak biológiai okok (pl. a hallás nem megfelelő), de ha ez nem igazolódik, akkor funkcionális (szenzoros) probléma lehet a háttérben. Az ép hallású gyermeknek a beszéd feldolgozása és megértése okoz problémát. Valóban olyan, mintha nem hallana a kisgyerek (egyesek „szelektív a hallása” megjegyzéssel élnek, nem ismerve a valódi okot). Motoros zavar esetében a beszéd kivitelezése jelent gondot. Az is előfordul azonban, hogy mindkét oldal érintett (szenzomotoros diszfázia): a megértés és a beszéd kivitelezése nehézségként jelentkezik. Tünetként a beszéd elmaradását, érthetlenségét, beszédhibát, a beszédigény elmaradását tapasztalhatjuk, többek között.

(A következő lapszámban folytatjuk.)

A „DE JÓ CSAK LENNI” GYERMEKJOGI KUTATÁS TAPASZTALATAI

Dr. Natalie Canning

egyetemi tanár és kutató
(The Open University, UK)

Szöllősi Tamás

óvodapedagógus, tanársegéd
(Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar)

„De jó csak lenni!” A gyermeki jogokat tisztelő pedagógiai gyakorlat¹ kutatási eredményei (3. rész) „A szabadság játéka”

Az Open University és a Debreceni Egyetem kollaborációjával egy olyan kutatást végeztünk, amely óvodapedagógusok és a bennük bízó gyermekek aktív részvételével vizsgálta a gyermeki jogokat és azok megvalósulását a pedagógiai gyakorlatban országszerte. A kutatási eredményeket hét fő témában foglaltuk össze, amelyek egyike ennek a cikknek a fókuszsa.

A szabadság játéka

A „szabadság játéka” az ENSZ-cikkelyek „részvételi” jogcsoportjához tartozik. Szándékos az elnevezés, hogy hangsúlyt adjunk annak, ahogyan a gyermekek eljátszák az óvodai környezetben óvodástársaival és felnőttek jelenlétében annak a szabadságnak az érzését, amivel az életüket éli.

A játék a gyermeki gondolatok kifejezésének egyik kitüntetett eszköze. A

játék szabadsága a gyermeki lélek természetes megnyilvánulása, de gyakran alig észrevehető megrezdülésekben fejeződik ki: olyan gesztusokban, melyek a mindennapok interakcióiban elkerülhetik a figyelmünket, mint például a játék olyan irányba terelése, ami lehetővé teszi az óvodástársak bekapcsolódását, vagy akár kirekesztését. A szabadság nem egy játékeszköz birtoklásában, hanem a gyermeki attitűdökben fejeződik ki inkább. A gyermekek számára a játékban megélt

tapasztalataik egyéniek, és bár ugyanazt a játékot élhetik át, mégis mást éreznek és másnak tulajdonítanak jelentőséget. A közös játékban a gyermekek egyéni mikrovilágai találkoznak, és ezekben a világokban maximális energiával koncentrálnak a saját tevékenységeikre. A szabadság az, hogy a gyermek értelmezheti a játékban a világot úgy, ahogy belülről látja, és innen nézve lesz érdekes számára a társainak a játéka, ami elvezethet közös játékvilágok létrehozásához.

¹A gyermekjogi kutatás a magyar óvodákban projekt az Open University Children's Research Center és a DE Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar Gyermeknevelési tanszék munkatársainak közreműködésével zajlott. Vezető kutatók: dr. Natalie Canning, dr. Teszenyi Eleonóra, dr. Pálfi Sándor.

Fontos, hogy a felnőttek (szülők, pedagógusok) tiszteletben tartásuk a gyermekek kezdeményezéseit, interakcióit, valamint a játék tereit a környezetükben. Amikor a gyermekeknek megengedett, hogy belemertüljenek a játékukba, a felnőtt is teret és időt nyer arra, hogy a gyermeki játék gazdagságát megfigyelje, tanuljon a gyermektől, és komolyan megfontolja, hogyan igazítsa a terveit a jövő tevékenységeit illetően. A gyermeki jogok megvalósulását tükrözi, amikor a felnőtt lehetőséget biztosít arra, hogy a gyermek a saját érdeklődését kövesse, és játékának tervében és céljaiban döntéseket hozhasson.

A kutatás lehetőséget adott Szöllősi Tamás óvodapedagógusnak egy új módszer kipróbálására óvodai csoportban, amellyel jobban megismerhette a

gyermekek gondolatait saját magukról és saját játékukról.

Beszélgetőkör gyermekek által készített fotók felhasználásával

A kutatásban a saját csoportomban vizsgáltam, ahol már megvolt a bizalmi kapcsolat. A kipróbált módszer során fényképezőgéppel fotókat készíthettek a gyerekek az óvodai játékukról. Mindez nem csupán a digitális eszköz miatt volt motiváló számukra, hanem azért is, mert most nekik is szabad volt fényképezni.

Később mikrocsoportos és egyéni beszélgetésekre került sor, ahol visszaneztük a fotókat. A gyerekek élvezték a helyzetet, érdeklődve várták a fotókat, és izgalmas

párbeszédet indultak el közöttük. Előfordult, hogy a gyerekek – és én magam is – apró információkat tudtak meg egymásról. Érdekes volt, ahogy a társaikról, a közös játékról beszéltek, vagy arról, hogy kivel szeretnek játszani és kivel nem.

A beszélgetések alkalmával közelebb kerültem a gyermekek gondolataihoz, meghallgathattam a véleményüket, vágyait, de utaltak a félelmeikre, sérelmeikre is.

A gyerekek részéről érezhető volt, hogy hálásak a beszélgetésekért, és hogy minőségi együtt töltött időnek élték meg azt. Azt érezhették, hogy foglalkozom velük, hogy érdekel a véleményük. Ezzel a bizalmi kapcsolat épült. Továbbá hozadék volt az is, hogy a szülőkkel is beszélgettem a tapasztalataimról, így a pedagógus-szülő kapcsolatot is erősítette a módszer kipróbálása.

HÁTTÉRTUDÁSUNK BŐVÍTÉSE ÉRDEKÉBEN

Bácskai Márta

A Blum-program megálmodója

Blum – mesével, játékkal önmagunk és a világ megismeréséhez!

Gyerekként arról álmodoztam, amikor felnőtt leszek, azért dolgozom majd, hogy minden gyerek jól legyen, önmagára találjon. 18 év kitartó, hittel teli csapatmunka után látom, hogy a gyerekeket a felnőtteken keresztül lehet leginkább megszólítani. Számomra ez a közel két évtizedes munkánk legfontosabb üzenete, egyben a Blum-filozófia egyik alapköve is. Ez egy transzferhatás: a felnőtt jólléte a gyerekeken mérhető. Minél jobban van a felnőtt, annál jobban fejlődik a gyerek. És ezt a tapasztalatot most már nemcsak megfigyeléseink és a programot elvégzők saját élményei, hanem kutatási eredményeink is alátámasztják.

Dr. Molnár-Tóth Alinka és dr. Volentér-Kis Orsolya, a szegedi Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ Neurológiai Klinikájának munkatársai és a párizsi székhelyű Alois Network kutatói, dr. Bertrand Schoentgen PhD és Anne-Claire Bourgeois szakmai együttműködésben vizsgálták a Blum-hatást. A 2022-ben Bluming-képzést végzett óvodapedagógusok munkáját kontrollcsoportos méréssel fél éven keresztül 3 helyszínen figyelte a kutatócsoport, hogy kiderítsék, milyen változás történik a gyerekek kognitív fejlődésében. Kiváló eredményeket tapasztaltak: a Blum-csoport gyermekei jobb eredményeket értek el olyan, az iskolaérettséget jelentősen meghatározó képességekben, mint a végrehajtó funkciók, illetve a kifejező beszéd – mindössze 6 hónap alatt! A hátrányos helyzetű és szocioökonómiai nehézségekkel küzdő gyerekek esetében különösen érezhető volt a Bluming komplex eszköztárának hatása.

A belső által vezérelt hang és a kutatási eredmények alapján is úgy érzem, a lehető legjobb úton haladunk.

Az óvodapedagógusok mindennapi élete színes és felelősségteljes. Napról napra alakítják a jövő generációját, és kötődésük,

játékosságuk, életszemléletük mélyen meghatározza a gyerekek fejlődését. Szeretet és odaadás hajtja őket előre, és most egy új eszköz is segíti küldetésüket: a Bluming akkreditált képzés. A Bluming nem csupán egy képzés, hanem egy forrás is, amely lehetővé teszi az óvodapedagógusok és kisgyermeknevelők számára, hogy még magabiztosabbak és tudatosabbak legyenek a gyerekek fejlődésének támogatásában. A Blumingot végzett pedagógusok komplex művészeti eszközöket sajátítanak el, amelyek új dimenziókat nyithatnak meg a nevelésben. A képzés emellett számos hasznos technikát kínál, miközben lehetőséget nyújt egy belső utazásra is.

Ezen a képzésen az óvodapedagógusok és a kisgyermeknevelők nemcsak a gyerekekhez, hanem önmagukhoz is közelebb jutnak. Belebújnak a mesék varázslatos világába, átélve azokat a történeteket, amelyek segítenek megtalálni saját lelküket. Ez a kincs hordozza a Blum szemléletét.

Mivel mindinkább azt tapasztaljuk, hogy az atipikus fejlődésű ovis egyre tipikusabb, a képzés igyekszik ehhez a korszakhoz igazodni, és átadni a leghatékonyabb képességkibontakoztató esz-

közöket. A speciális figyelmet igénylő gyerekek támogatásához az óvodapedagógusok és a kisgyermeknevelők olyan eszköztárral gazdagodnak, amelynek segítségével könnyen megtalálják a közös hangot szülővel és gyerekek egyaránt. A neuropszichológiai háttér ismerete pedig segíti őket abban, hogy türelmesebbé és figyelmesebbé váljanak, és hatékonyan tudják kezelni a felmerülő kihívásokat.

Az óvodapedagógusok és kisgyermeknevelők idővel egyre erősebben érzik a Bluming-képzés hatását a mindennapi munkájuk során. Ebben a kontextusban szeretnék felidézni két rendkívüli esetet, amit a képzés után Andrea osztott meg velünk.

Egy szelektív mutista kislány óvodába lépése után nem beszélt sem az óvodapedagógusokkal, sem társaival. Csendbe zárva élte mindennapjait. Meglepő módon, 4 évesen, három hónapnyi intenzív Blum-játék után Mirella megszólalt. Az újfajta, kreatív, testet-lelket formázó játékok hatására felengedett, ami addig a csendbe zárta, az megtört. A kislány társaival együtt felszabadultan szavalta a farsangi verset a mosdóban, a tükörben önmagát nézegetve.

A kislány első, óvodában elhangzott szavai nem csak neki, de a társainak, a pedagógusoknak és a szüleinek is hatalmas örömet és reményt hoztak.

Egy másik esetben a Blum-játék bátorságot és önbizalmat adott egy introvertált, mások jelenlétében önmagába visszabújó kislánynak. Anasztázia mindenkit meglepve önként jelentkezett, hogy egy előadáson szerepeljen egy óvodai eseményen. Néhány hónapnyi önfeledt ki-bekapcsolódás a mesékbe csodás átváltozást hozott. Ez a fordulat nemcsak a kislány magabiztosságát növelte meg, hanem inspirációt adott az óvodapedagógusoknak is a további fejlődéshez.

Az akkreditált Bluming-képzés a szakmai fejlődésen túl életre szóló élményt és értéket is nyújt. A Blum által képzett óvodapedagógusok és kisgyermeknevelők ráébrednek a gyerekek fejlődését elősegítő rejtett erőforrásokra, és saját munkájuk is új megvilágításba kerül.

Ahogy Erika, a közelmúltban végzett óvodapedagógus látja: „Nagyon sokat kaptam a kilenc hónap alatt. A Blum hozzásegített, hogy a gyerekek fejlődésének segítségét egyénre szabva, differenciáltan tudjam megoldani. Az összművészetek alkalmazása mindennapi gyakorlatommá vált. Ez egy olyan program, ahol a gyerek mellett az óvodapedagógus is a középpontban áll. Sokat fejlődött a személyiségem, rengeteg ötletet, pozitív emberi és szakmai kapcsolatot, odafigyelést, támogatást kaptam. Az önfeledt játék erőt és motivációt ad a hétköznapiakban.”

(A cikkben fiktív gyermeknevelők szerepelnek.)

Bluming akkreditált 180 órás képzési program

Nemzetközi kutatásokkal alátámasztott hatás

Célja az óvodapedagógusok, kisgyermeknevelők, koragyermekkorral foglalkozó szakemberek belső megújulása, fókuszban az önreflexió, játékoság, kreativitás, derű és az „együtt” élménye.

Következő képzés időpontja:

2024. február–2024. december,
havi 1 péntek-szombat (9×2 nap)

4 képzési modul:

- Hivatásszemélyiség megerősítése, önreflexió másként
- „Az atipikus a tipikus”: neuropszichológia a gyakorlatban, esetmegbeszélések
- Összművészeti projektalkotás művészekkel és konduktori kísérettel
- Család és óvodai közösségépítés, szülőedukáció

Játssz velünk a Blum-zónában!

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ:

kapcsolat@blumprogram.hu

www.blumprogram.hu

www.facebook.com/blumprogram

Szeles Éva

óvodapedagógus hallgató
([KREPK] Gyermek és Természet Kapcsolat
Kutatócsoport)

dr. Bárdi Árpád János

tanszékvezető, főiskolai docens
(Pedagógusképző Intézet, Természettani és Matematikai Tanszék;
Károli Gáspár Református Egyetem, Tanítóképző Főiskolai Kar)

Valós környezeti nevelés

– tanulmányi kirándulás a KRE-PK óvodapedagógus hallgatóival

Szakmai és tanulmányi kiránduláson vett részt az egyetem tizennégy hallgatója Esztergomban és a Gerecsében 2023. április 21-én. A program a NTP-INNOV-22-0170 Teremtés és fenntarthatóság pályázat segítségével valósult meg, és a KRE azon másodéves levelező és nappali tagozatos óvodapedagógus hallgatói vehettek részt rajta, akik a gyermek, természet, egészség specializációt választották a második félévben.

A kirándulás vezetője dr. Bárdi Árpád János, főiskolai docens, a Pedagógusképző Intézet tanszékvezetője volt. Utunk első állomása Esztergomba vezetett, a Magyar Környezetvédelmi és Vízügyi Múzeumba, ahol dr. Gróhné Illés Ildikó múzeumpedagógus fogadott bennünket. Rövid tájékoztató keretében bemutatta, hogy a Duna Múzeum milyen óvodapedagógiai foglalkozásokat nyújt a 3–7 éves korosztálynak. A múzeum egyik bemutatótermében pedig lehetőségünk nyílt megismerni a múzeumpedagógiai foglalkozásokat, és megtekinteni a tevékenységhez kapcsolódó eszközöket is.

A Duna múzeum bejáratánál – A múzeum belső udvara

játszószoba, rövidfilm, animációk, színes képek és különleges fények a különböző korosztályok számára is érdekessé, különlegessé varázsolja a kiállítást.

A Duna Múzeum meglátogatása után rövid utazást követően megérkeztünk kirándulásunk következő helyszínére, Péli-földszentkeresztre. A túránk a Gerecse Natúrpark Látogatóközponttól indult, és egészen a Jankovich-barlangig tartott. Számos növény és állatfaj megfigyelésére adott alkalmat ez a szép tavaszi nap, melyhez a kedvező időjárás is nagyban hozzájárult. Találkoztunk az évszak jellegzetes bogaival, a közönséges nünükével, illetve a hazánkban védett, öreg tölgyesekben és bükkösökben élő gyászszincérral.

A rövid tájékoztató után először megtekintettük a Megsebzett táj – Egy úszóláp elpusztítása és újjáélesztése címet viselő időszaki kiállítás képeit, melyet Fehér Györgyi múzeumpedagógus értékes gondolatai előztek meg. A bevezető után képek és rövid leírások adtak átfogóbb képet a 2020-as, Ráckevei-Soroksári-Duna-ágon történt sajnálatos természetkárosítás eseményeiről. Ezután haladtunk tovább az állandó kiállításához, a Vízmúzeumhoz, ahol természetesen a víz kerül középpontba. A tárlat bemutatja az ember és víz kapcsolatát a régmúltban, de felvillan a víz jövője is. Modern formában, egyedi megjelenítésekkel, technikákkal, interaktív módon ismerhetjük meg a vizet számtalan oldaláról és felhasználási lehetőségeivel. A vízgép, vizes

Közönséges nünűke – Gyászszincér

A bajóti Öreg-kőhöz közeledve először a Baits-barlangot fedeztük fel, melyet nemcsak bejárata, hanem a jellegzetes, meleg vizek oldásának hatására kialakult gömbüstök és fülkék teszik igazán látványossá. Pár perc elteltével apró, vékony hangokra lettünk figyelmesek, melyeket hamarosan mozgások is kísértek. Denevérek aktív jelenléte figyelhető meg ezen a helyen, összesen négy denevérfaj előfordulását írták le a kutatók.

Baits-barlang

Tavaszi kankalin

A Baits-barlang utáni következő állomásunk az Öreg-kőn található, fokozottan védett Jankovich-barlang volt. Az Országos Kéktúra szakaszán jutottunk el ehhez a rendkívül látványos bejárati csarnokkal rendelkező, magyarországi viszonylatban nagy méretűnek számító barlanghoz. Itt is megfigyelhettük a denevérek mozgását, jellegzetes hangját. Az itteni megfigyelések alapján hat denevérfaj jelenlétét állapították meg a kutatók.

A Jankovich-barlang
7, 5 méter átmérőjű kürtője

Túránk utolsó szakasza következett, aminek célállomása a Szalézi szerzetesrend által működtetett Gerecse Natúrpark Látogatóközpont volt. A 2019 decemberében megnyílt látogatóközpont egyedülálló módon mutatja be a Gerecse Natúrpark természeti és kulturális értékeit és a teremtés-védelem témakörét. A kiállítást egy rövid videófilm nyitotta meg, amely felhívta figyelmünket a teremtett világ értékeire,

Csoportkép a látogatóközpontnál

Jankovich-barlang –
Vakkürtők, ahol a denevérek pihennek

illetve, hogy az ember egyénenként és társadalmi szinten is felelős mindezekért a természeti kincsekért, melyeket ajándékba kaptunk a Teremtőtől. A tárlat szentírási idézetekkel, színvonalas képekkel és illusztrációkkal gazdagítja az ide betérők szellemét, lelkét egyaránt.

A kiállítás után megtekintettük a Natúrpark területén fekvő játszótér, mely változatos és különleges mozgásformák gyakorlását és zenei hallásfejlesztő játékok

A Natúrpark területén fekvő játszótér

használatát kínálja fel kisebb és nagyobb gyermekek számára egyaránt. A szakmai kirándulás csoportképpel zárult, a hazauton az élmények megosztása tette még emlékezetesebbé a közösen eltöltött időt. Olyan élményekkel és szakmai tapasztalatokkal gazdagodva térhettünk haza, melyet későbbi életünkben és pedagógiai gyakorlatunk során is tudunk alkalmazni, hasznosítani.

Harangjáték

Hegyes Andrea

óvodapedagógus, gyermekvédelmi felelős (Törökbálinti Bóbita Óvoda)

Tradíció és digitalizáció – Játéktól játékig

VII. Modern Pedagógus Konferencia

A Neteducatio 2023. október 18-án VII. alkalommal rendezte meg a Modern Pedagógus Konferenciát, aminek címe: Tradíció és digitalizáció – Játéktól játékig.

Erős, impulzív, interaktív kezdésben volt részünk egy táncegyüttes jóvoltából.

A Neteducatio vezetője egy személyes történeten keresztül köszönte meg a pedagógusok munkáját, ami hálát és tiszteletet érdemel.

Rácz Zsuzsa íróny nyitotta meg plenáris előadásával a napot. Azzal a feltevéssel indított, hogy miért nőiesedett el a pálya. Vajon ez lenne a nők szuperképessége? – tette fel a kérdést. Rövid kisfilmek segítettek a mondanivaló kiemelését, sok gondolkodni valót adott át.

A nagyteremben maradt óvodai szekció témája egész nap a digitális világ volt, az előadásmód és maga a téma fontos információkhoz juttatta a jelenlévőket.

Okosít-e az okoseszköz? Sokkoló adatokat mutatott, rávilágított az IKT-eszközök romboló hatására, hogy mekkora károkat tudnak okozni a fejlődő idegrendszerre a KÜTYÜK. Virtuális, digitális autizmus is megjelent, mint jelenség. Droghatás, szorongás, izoláció, interakció-, szókincshiány, viselkedésprobléma, figyelem-, tanulási zavar és még sorolhatnánk az ebből származó gondokat. A jövő még kérdéses, az intellektuális képességzavar ezekből adódóan már a mai kor problémája.

A Kuncógó program alapítója élvezetes, interaktív előadásán együtt éltük át a mondókák és dalok fejlesztő hatását. A jobb agyfélteke lassabban érik, ezért is fontos a gyerekeknél a tánc, a zenére mozgás, a ritmus, az éneklés, a mese, a humor és a kreatív tevékenységek. A fejlesztésben nagy segítség a népi játék, amiből néhányat együtt ki is próbáltunk (pl. Áspis-kerekes, Eltörött a korszó, Zöld erdő, Három lábú görbe szék...)

Az ebéd utáni 2. etap már a robotika, a padlórobotok, a digitális világ eszközeit tárta fel előttünk, hogyan tudjuk úgy használni, hogy a gyerekekre is pozitívan hassanak. Nekünk, óvodapedagógusoknak meg kell szereznünk az ezekhez szükséges kompetenciákat.

A digitális generációkról szóló előadás megmutatta a generációk közti ellentéte-

ket, főként a mai alfa generáció (akik 2010 után születtek), „a digitális bábik” jövőjét írta le: elmagányosodás, offline térben való nehézkes részvétel jellemzi majd őket, viszont képzettebbek, önállóbbak, vállalkozóbbak lesznek online térben.

A padlórobotok használatáról szóló előadás fő mondanivalója, hogy olyan munkakörökre kell felkészítenünk a mai gyerekeket, amik még nem is léteznek. Mindenképpen digitális kompetenciákat kell tanítanunk a gyerekeknek, hisz ez a jövő. Megismerhettük az oviban használható robotokat (Zümi, Pet Bits), a robotika módszertanát.

Majd abba kaphattunk bepillantást, hogy az óvodában milyen digitális tartalmakkal, módszerekkel, eszközökkel tudjuk segíteni a motivált tevékenységet. Ez a mi munkánkat könnyítheti meg. Sőt abban is segítséget kaptunk, hogyan tudjuk megmutatni a gyerekeknek és a szülőknek a biztonságos használatot. A szülői edukáció nagyon fontos!

Pap Sára (cégvezető), Radics Réka (óvoda-bölcsőde divízió szakmai vezetője), Kassa Tünde (iskolai divízió szakmai vezetője), Jakus Anita (marketing igazgató)

Ezután Alfit ismerhettük meg, a társas készségeket is fejlesztő mobilapplikációt. Ennek a lényege, hogyha már úgyis „kütyüzik” a család, azt tegyék együtt, közösen, fejlesztő hatású játékokkal!

Az utolsó előadás az eltérő fejlődésű gyerekekről szólt, főként a TSMT és HRG jótékony hatásait elemezte az idegrendszeri érés folyamataira. Kiemelte a mozgás fontosságát, a mi felelősségünket, hogy vegyük észre az eltérő fejlődést, és irányítsuk szakemberhez a gyermeket!

Végül a nap csúcspontja a Pedagógus Oscar-díj-átadó gála volt, ahol átadták a szobrokat. Ez egy országos megmérettetés, ahová a verseny résztvevői több lépcsőn át jutnak el.

Tartalmas, izgalmas, igazán a ma és a jövő nehéz szakmai kérdéseivel foglalkozó, iránymutató, elgondolkodtató előadásokat láthattunk. Színvonalas szervezés, prémium környezet jellemezte a konferenciát.

Örülök, hogy részt vehettem VIP-tagként, hiszen én is indultam a Pedagógus Oscar-díjért.

Orgoványi Anikó

A Zöld Szív Ifjúsági és Természetvédő Mozgalom elnöke

„Merre tovább Zöld Óvoda, Ökoiskola?”

Beszámoló a Zöld Szív Konferenciáról
(Pomáz, 2023. október 13.)

„Ti is zöld szemléletben nevelitek a rátok bízott gyermekeket? Elnyertétek már a Zöld Óvoda, Ökoiskola címet? Szeretnétek új lendületet kapni a fejlődéshez? Szívesen megismernétek a Zöld Szív filozófiáját és módszereit?” – ilyen és ehhez hasonló kérdésekkel kerestük meg a Zöld Óvodákat és Ökoiskolákat, azzal a céllal, hogy megismertessük velük a Zöld Szív munkásságát.

A felhívásunkra nagy volt az érdeklődés. Több mint ötven településről 120 résztvevő érkezett a pomázi Művelődési Házba, ahol a zöldszíves szervezőcsoport fogadta őket. Elsőként Leidinger István polgármester fogadta a megjelenteket, felidézve az 1989-ben alakult Zöld Szív Ifjúsági Természetvédő Mozgalom történetéből néhány emlékeztető eseményt, amire ő – mint akkori önkormányzati képviselő – még emlékezett. Hasonlóképpen, mint Szabó Gábor, a Zöld Szív Nagytanácsának tagja, aki szintén a régmúlt eseményeit idézte fel, és méltatta az egyesület munkáját.

Ezután Orgoványi Anikó, a Zöld Szív elnöke előadásában ismertette a Zöld Szív történetét, filozófiáját és alapelveit, majd dr. Victor András alelnök mutatta be a zöldszíves programokat, projekteket, módszereket. Falatiné Berkesi Márta, a mezőberényi Petőfi Sándor Evangélikus Általános Iskola pedagógusa mesélt arról, hogy mit jelent számukra a Zöld Szív, és milyen programokkal kapcsolódnak a programajánlataihoz, hogyan tudják összehangolni azt saját lehetőségeikkel.

Hornyán Anna, az Óvodai Nevelés szakmai-módszertani folyóirat főszerkesztője a „Zöld Szívvel, lélekkel” című módszertani kiadványt mutatta be a közönségnek, melyet a Sprint Kiadó adott ki nemrégiben (<https://www.sprint-kiado.hu/termek/zold-szivvel-lelekkel-az-ovodaban/>).

Jantnerné Oláh Ilona és Török Viven mindketten a paksi Hétszínvirág Óvodát képviselték. Ilona az óvoda egykori vezetőjeként számolt be a zöldszíves projektjeikről, például a Zöld Szív 10 pont-

jának feldolgozásáról, Vivien pedig mint az intézmény egykori óvodása, jelenleg pedig óvodapedagógusa a jelen eseményeiről és az óvoda udvarán létesített tanösvényről tudósított.

Kenessey Beáta, a dunaharaszti Hétszínvirág Óvoda vezetője értékes tapasztalatait osztotta meg a jelenlévőkkel, milyen feladatok hárulnak egy vezetőre, ha intézménye zöldszíves óvoda is egyben. Az óvoda kiváló pedagógusa és zöldszíves motorja Mester Andrea, aki kifogyhatatlan ötleteivel lelkesíti kollégáit az újabbnál újabb projektek végzésére. Rádi Rózsa és Saly Erika arról számoltak be, miként gazdagította pedagógiai munkájukat a Zöld Szívhez való csatlakozás. Rózsa Lentiben mentette meg a tavaszi tőzike-populációt, Erika a zöldszíves iskola mintapéldáját szervezte meg Dévaványán.

Steinhaus Klára, a Zöld Szív Nagytanácsának megható levelét Victor András olvasta fel.

A konferenciával egy időben gyerekrajz-kiállítást is megtekintettek az érdeklődők. A pomázi Mátyás Király Általános Iskola 3.b osztályos kisdíákjai – akik egyben a „Zöldszíves osztály” című városmanócsái – készítették a „Természet nagyító alatt” című felhívásra az alkotásaikat. A díjkiosztó ünnepségen köszönetet mondtunk rendezvényeink támogatásáért a Pomázi Önkormányzatnak, a Pomázi Művelődési Ház és Könyvtárnak, a helyi Jutka papírboltnak és a BAUMIT Kft.-nek is.

A visszajelzések nagyon pozitívak lettek. Közel harmincan kérték felvételüket a Zöld Szív egyesületbe, és már felvetődött az igény, hogy jövőre is rendezzük meg a konferenciát.

Mester Andrea, Jantnerné Oláh Ilona, Hornyán Anna, Orgoványi Anikó, dr. Victor András

ÓVODAPEDAGÓGIAI KÖNYVSOROZAT

- 1 Körnöci Katalin: **Kézikönyv a projektszemléletű óvodai életéről**
- 2 Perlai Rezsőné–Körnöci Katalin–Pivókné Gajdár Klára: **Karácsonyi ünnepkör**
- 3 Pivókné Gajdár Klára: **A gyermekekkel együtt tervezzük óvodai életünket**
- 4 Ágoston Valéria, Katus Györgyné: **„Nem messze van ide Kalocsa”**
- 5 Körnöci Katalin: **Hová búj a matematika? (I. kötet)**
- 6 Körnöci Katalin: **Hová búj a matematika? (II. kötet)**
- 7 Körnöci Katalin: **Hová búj a matematika? (III. kötet) *Ügyeskedjünk együtt!***
- 8 Bihariné dr. Krekó Ilona–Bukovicsné Nagy Judit–Honti Anna–Klinkó Margit–Nyerges Gézáné–Körnöci Katalin–Némethné Keszthelyi Andrea–Patyi Zoltánné–Pivókné Gajdár Klára–Pócsik Ildikó–Pócsik Jánosné–Regenyeiné Péntes Krisztina: **EGÉSZSÉGNEVELÉS néhány lehetősége az óvodai élet mindennapjaiban**
- 9 Ágoston Valéria: **„Csillaglesen” – Az óvodai tehetséggondozás ösvényein**
- 10 Sinkovicsné Király Angéla–Illyés Ilona–Tekes Zsuzsanna–Ács Ildikó: **– Nyári élet úgy, mintha nyaralnánk! – Őszi élet tervei örömteli tevékenységekkel**
- 11 Körnöci Katalin: **Süssünk-főzzünk együtt, táplálkozzunk EGÉSZSÉGESEN!**
- 12 Körnöci Katalin: **ÓVODAI KALENDÁRIUM öröknaptárral**

Megrendelhető: www.sprint-kiado.hu